Ազգ
Azg
armenian daily
5 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1996, ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ # 231 (1237)

Լուսնի վրա սառցե լիճ հայտնաբերվեց

Պենտագոնը երեքշաբթի օրը հայտնեց, որ ամերիկյան ռազմական տիեզերական «Կլիմենթայն» սարքի ռադարը լուսնի ստվերային մասում գտնվող մի խառնարանում մեծ քանակությամբ սառույց է հայտնաբերել: Լուսնի հարավային բևեռի մոտակայքում գտնվող և Էթկինի դիրողյար ավազան կոչվող այդ խառնարանը 12 կմ խորություն ունի և նրա միջի սառցային լճի մակերեսը կազմում է 100 քառակուսի կիլոմետր, իսկ խորությունը մի քանի մետր է: Հավիտենական գիշերի պատճառով խառնարանում առավելագույն ցածր ջերմաստիճան է, ինչը խոչընդոտում է սառցի գոլորշացմանը: Չորեքշաբթի օրվա ամերիկյան «Հերալդ Տրիբյուն» թերթն այդ կապակցությամբ գրում է, որ մեծ քանակությամբ ջրի ներկայությունը Լուսնի վրա կարող է փոխել նրա ծագման վարկածը: Մյուս կողմից, հնարավոր է, որ դա 3,5 միլիարդ տարի առաջ գիսաստղի հետ փոքր անկյան տակ աղետալի բախման արդյունք է: Լուսնի վրա մեծ քանակությամբ ջրի ներկայությունը հնարավոր է դարձնում, որ մեծ քանակությամբ մարդիկ կարողանան ապրել այդ նրա վրա: Հայտնաբերված լիճը ոչ միայն ջրի, այլ նաև շնչառության համար անհրաժեշտ թթվածնի և հրթիռների համար վառելիք հանդիսացող ջրածնի աղբյուր է, որոնք կարելի է ջրից ստանալ էլեկտրոլիզի միջոցով: Վերջին հանգամանքը հնարավորություն է տալիս լուսինը դարձնել տիեզերական նոր ուսումնասիրությունների համար նախատեսված կարեւոր հրթիռակայան, գրում է ամերիկյան թերթը:

Գ. Է.-Տ.

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

Նոր կառավարություն, հին հիմնախնդիրներ

1995 թ. բյուջեի դեֆիցիտը՝ 31093,1 մլն դրամ

ՆԱԻՐԱ ՄԱՐՏՕՅԱՆ

ԱԺ-ի դեկտեմբերի 4-ի նիստը սկսվեց նախորդ օրը ներկայացված ՀՀ 1995 թ. պետական բյուջեի կատարման տարեկան հաշվետվության քննարկմամբ:

Ըստ հաշվետվության, 1995 թ. բյուջեն եկամտային մասով կազմել է 94458 մլն դրամ, ծախսերի գծով 125511 մլն դրամ, եկամուտների նկատմամբ ծախսերը գերազանցել են 31093,1 մլն դրամով: Իսկ 95 թ. հանրապետական բյուջեի կատարման տարեկան հաշվետվությունը եկամուտների գծով 65157,8 մլն դրամ, ծախսերի գծով 96718,1 մլն դրամ, եկամուտների նկատմամբ ծախսերի գերազանցմամբ՝ 31560,3 մլն դրամ:

Հաշվետվության մեջ նշվում է, որ 95 թ. կառավարության տնտեսական քաղաքականության հիմնական խնդիրը 1994 թ. ձեռք բերված «մակրոտնտեսական կայունության նվաճման» ամրապնդումն էր, և տնտեսական աճի նախադրյալների ստեղծումը: Միաժամանակ նշվում է, որ համախառն ներքին արդյունքը 95 թ. աճել է 1,4 տոկոսով, սղաճի մակարդակը 27,6 տոկոսից հասել է 2,4 տոկոսի, իսկ բյուջեի դեֆիցիտը 16,4 տոկոսից (94 թ.) իջել է 9,1 տոկոս (95 թ.): Հանրապետության համախառն պետական պաշարները 94-ի 0,3 ամսվա ներմուծման ծավալից 95-ին հասել է մինչև 2,1 տոկոսի:

Սակայն պետական ծախսերի հարցը խորհրդարանում արժանացավ ընդգծված բացասական վերաբերմունքի, քանի որ թե ԱԺ վերահսկիչ պալատի նախագահը, թե այլ պատգամավորներ այն տեսակետն էին պաշտպանում, որ այդ ծախսերի տվյալները առավել մանրամասն ներկայացման կարիք են զգում:

Պետբյուջեի եկամտային մասի թերակատարումը հաշվետվության մեջ պատճառաբանված է հանրապետական բյուջեի եկամտային բեռնակատարմամբ: Պատճառներից մեկն էլ հացի սղաճման նվազումն էր 94 թ. համեմատ: Պարզվում է, որ հացի սղաճման մակարդակի նվազման հետեւանքով բյուջե պակաս է մուտքագրվել 9913,5 մլն դրամ: 95 թ. բյուջեի եկամտային մասում գրանտները կազմել են 20,2 տոկոս, հարկային եկամուտները 58,7 տոկոս: Հարկային եկամուտների 86 տոկոսը ապահովվել է ԱԱՀ-ի (ավելացված արժեքի հարկի), շահութահարկի և եկամտահարկի:

Տես # էջ 2

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Էլեկտրաէներգիայի մատակարարումը կլինի 24 ժամ

Վարչապետ Սարգսյանը կարեւորում է էներգետիկայի մասին օրենքը

ՀԱԿՈԲ ԱՍԱՏՐՅԱՆ

Շիրակի մարզի և Գյումրիի խնդիրներին նվիրված հանձնաժողովի ծրագիր կազմելու մասին կառավարությունում պատրաստվում է վարչապետի որոշում: Այդ մասին երեկ կայացած բրիֆինգում հայտարարեց վարչապետ Արմեն Սարգսյանը, լրագրողներին ծանոթացնելով նաև Շիրակի մարզ կատարած այցի արդյունքներին: Նրա ասելով, հատուկ ուշադրություն պետք է դարձվի Գյումրիի տարածքում ներդրումների խթանման խնդրին: Բացի այդ, համապատասխան նախարարություններին հանձնարարվել է 15-30 օրվա ընթացքում մշակել Գյումրիին նվիրված 17 նախնական ծրագրեր: Վարչապետը նշեց, որ միայն շենք կառուցելով աղետի գոտու խնդիրը չի լուծվի: Չկան համապատասխան ենթակառուցվածքներ (մանկապարտեզ, դպրոց, ճանապարհ) և այդ պատճառով, շատ շենքեր, որոնք շահագործման են հանձնվել, դեռևս մարդիկ չեն բնակվում: Այս առումով, վարչապետ Արմեն Սարգսյանը կարեւորեց նաեւ իր հանդիպումները ԱՄՆ դեսպանի և ՄԱԿ-ի ներկայացուցիչների հետ, որպեսզի խթանման միջոցներ մշակվեն՝ տեղերում ստեղծվեն գործարարության աջակցող կենտրոններ: Դրանցից զատ, վարչապետի կարծիքով, երբ Գյումրիում 5-6 գործարան միասնականացված սկսեն աշխատել, դրանց արտադրանքն արտահանելու հնարավորություն ստեղծվի, որոշակի փոփոխություն կմտնի նաեւ քաղաքի կյանքում: Վարչապետը կարեւորեց նաեւ այն, որ պետք է անհատ ձեռներեցներին խրախուսել, որպեսզի նրանք կիսամանդ շենքերը քանդեն և այդ տարածքներում վարկերի և այլ միջոցներով սկսեն կառուցել:

Վարչապետը հայտնեց, որ ծրագրում է այցելել նաև մյուս մարզերը: Արմեն Սարգսյանն այնուհետեւ տեղեկացրեց, թե սեպտեմբեր-հոկտեմբեր ամիսների համեմատությամբ հարկային մուտքերը մոտավորապես 2,5 անգամ մեծացել են: Լրագրողների այն հարցին, թե ինչով է դա պայմանավորված, վարչապետը նախեւառաջ նշեց վարչական կարգապահության բարձրացման գործոնը: Հաջորդ խնդիրը էլեկտրաէներգիայի սակագինն է, որին անդրադարձել են նաև կառավարության խորհրդակցության ժամանակ: Վարչապետը տեղեկացրեց, որ սակագները բարձրացվել և բարձրացվում են ոչ թե կառավարության որոշմամբ, այլ այն միջգերատեսչական մարմնի, որը չի ենթարկվում կառավարությանը:

Տես # էջ 2

Շտապ օգնության անձնակազմը էվակուացնում է վիրավորներից մեկին, որ դեկտեմբերի 3-ին 47 ուղեւորների հետ վիրավորվել էր Փարիզի արագընթաց մետրոյի (RER) գնացքներից մեկի պայթյունի հետեւանքով: Ահաբեկչության նույն արարից զոհվել են 2 անձինք, վիրավորներից 8 մարդ գտնվում է ծանր վիճակում: Ալժիրական իսլամական ծայրահեղականների ձեռագիրը կրող պայթյունը տեղի ունեցավ մետրոյի երթեւեկության պիկ ժամին, «Պոր Ռուայալ» կայարանում, Սենի ձախ ափին:

ԼԻՍԱԲՈՆ

ՀՀ նախագահն այցելեց Գ. Գյուլբենկյան հիմնարկություն

ԼԻՍԱԲՈՆ, ՊՈՐՏՈՒԳԱԼԻԱ, ՀԱՏՈՒԿ «ԱԶԳԻՆ»: Երեքշաբթի օրը, դեկտեմբերի 3-ի առավոտյան, ԵԱՀԿ Լիսաբոնի գագաթաժողովին մասնակցող հայկական պատվիրակությունը, գլխավորությամբ ՀՀ նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի, այցելեց Գալուստ Գյուլբենկյան հիմնարկության կենտրոնատեղի: Հայաստանի նախագահը շենքի մուտքին դիմավորեց Գ. Գյուլբենկյան հիմնարկության նախագահ Ֆերեր Կորեայի, Հայկական բաժանմունքի տնօրեն Միքայել Նեսսագուրի, պրոֆ. Ռոբերտ Գյուլբենկյանի, ինչպես նաև Հայկական բաժանմունքի օգնական տնօրեն Զավեն Եկավյանի կողմից: Քիչ հետո կազմակերպված ընդունելության ժամանակ նախագահ Տեր-Պետրոսյանն իր շնորհակալությունը հայտնեց Գյուլբենկյան հիմնարկությանը Հայաստանին ու հայ ժողովրդին ցուցաբերած օժանդակության ու համախոհության համար: Փոխանակվեցին հուշանվերներ: Ավելի ուշ նախագահն ու նրան ընկերակցող անձինք այցելեցին «Գ. Գյուլբենկյան» նշանավոր թանգարանը: Ինչպես միշտ, ՀՀ նախագահը զարմացրեց ցուցադրված հնագիտական առարկաների և արվեստի գործերի իր գիտակությամբ:

Չեռնոմիրդինը փորձագետներին ցուցում է տվել ապահովելու փոխհամաձայնությունը

ՄՈՍԿՎԱ, 4 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՆՏԵՐՖԱՔՍ: ԵԱՀԿ երկրների պետությունների ու կառավարությունների ղեկավարների հանդիպման ավարտից մի քանի ժամ առաջ այն հայտնվեց ձախողման սպառնալիքի տակ: Ադրբեջանի նախագահ Ալիեւը սպառնաց արգելափակել գլխավոր քաղաքական փաստաթուղթը, եթե նրանում չփոխվի Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման վերաբերյալ հոդվածը Ադրբեջանի օգտին: Այդ մտադրության մասին Հ. Ալիեւը հայտարարել էր երեկոյան ուշ երեկոյան հանդիպում ունենալով ՌԴ վարչապետ Վ. Չեռնոմիրդինի հետ: Ինչպես այդ առթիվ ասել է միջազգային հարցերով Ռուսաստանի նախագահի օգնական Վիկտոր Ցուրիկովը, Ռուսաստանի վարչապետը պատվիրակության փորձագետներին ցուցում է տվել գիշերվա ընթացքում հնարավոր ամեն ինչ անել փոխհամաձայնություն ապահովելու համար:

Թուրք մամուլը ոգեւորված

ԵՐԵՎԱՆ, 4 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Թուրքական մամուլն այս օրերին գրեթե միաբերան հայտարարում է, թե Հայաստանի դիվանագիտությունը պարտություն է կրել ԵԱՀԿ Լիսաբոնի գագաթաժողովում: Թերթերն օգտագործել են հետեւյալ խորագրերը. «Ալիեւ»՝ «ԵԱՀԿ-ում Թուրքիայի ցանկացածը կատարվեց», «Զաման»՝ «Լիսաբոնի գագաթաժողովն իր նպատակին հասավ. Հայաստանն ապտակ ստացավ ԵԱՀԿ-ից», «Ռադիկալ»՝ «ԵԱՀԿ-ն Լիսաբոնում քամեց բոլոր վերքերը», «Ջումհուրիեթ»՝ «ԵԱՀԿ-ում Հայաստանի համառության դեմ հակազդեցություն», «Թյուրքիե»՝ «Ապտակ Երեւանին», «Ենի յուզյլ»՝ «Ադրբեջանա-հայկական հակամարտությունը փակուղի մտցրեց ԵԱՀԿ-ին», «Սաբահ»՝ «Հայաստանը պատժվեց»:

«Ազգ» - Ակնհայտ է այսօրվա թուրքական պետական դիվանագիտական փորձերը, որն այսպես ամփոփում եւ համախմբում [illegible] է թուրքական մամուլի լարերը:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Շարունակվում են ցույցերը Բելգրադի փողոցներում

ԲԵԼԳՐԱԴ, 4 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՖՊ: Շուրջ 50 հազար ցուցարարներ այսօր շարունակեցին երթը նախկին Հարավսլավիայի մայրաքաղաքում, բողոքելով ընտրությունների արդյունքները չեղյալ հայտարարելու նախագահ Միլոշեւիչի որոշման դեմ: Կառավարությունը փակել տվեց մայրաքաղաքի գլխավոր անկախ ռադիոկայանը և ծայրահեղական [illegible] դեմ: Մյուս կողմից, Սերբիայի գերագույն դատարանի անդամ 5 դատավորներ իրենց գործընկերներին մեղադրեցին Միլոշեւիչի կառավարությանը կաշառք տալու և ընտրությունների արդյունքը չեղյալ համարելու որոշումը օրինականացնելու համար:

Չիլլերն այցելելու է Մոսկվա

ԱՆԿԱՐԱ, 4 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՌՈՅԹԵՐ: Թուրքիայի փոխվարչապետ և արտգործնախարար Թանսու Չիլլերն առաջիկա դեկտեմբերի 17-ին այցելելու է Մոսկվա, իր պաշտոնակից Ռուսաստանի արտգործնախարար Եվգենի Պրիմակովի հրավերով: Այս մասին տեղեկացնող թուրք պաշտոնյաները հայտնեցին, որ պաշտոնական փոխհամաձայնությունը ձեռք է բերվել Նյու Յորքում ՄԱԿ-ի գլխավոր ասամբլեայի նիստի շրջանակներում երկու ներկայացուցիչների հանդիպման ժամանակ: Նախատեսվում է, որ այցի ընթացքում Չիլլերը հանդիպում ունենա վարչապետ Վիկտոր Չեռնոմիրդինի, խորհրդարանի ղեկավարների, ինչպես նաև Մոսկվայի քաղաքապետ Յուրի Լուժկովի հետ: Թուրք գործարար մարդկանց մի մեծ խումբ կընկերակցի Չիլլերին Մոսկվայում:

Չեչնիայի նախագահի պաշտոնին՝ արդեն 6 թեկնածու

4 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ»: Հունվարի 27-ին Չեչնիայում կայանալիք նախագահական ընտրություններին պատրաստվում են մասնակցել 6 թեկնածու: Իչքերիայի հանրապետության վարչապետ Ասլան Մասխադովը, խորհրդարանի նախագահ Յուսուպ Սոսլամբեկովը, Չեչնիայի ներկայիս նախագահի պաշտոնակատար Զելիմխան Յանդարբիեւը, առաջին փոխվարչապետ Մովլադի Ուդուգովը եւ 2 դաշտային հրամանատարներ՝ Շամիլ Բասաեւը եւ Վախա Արսանովը:

Սնեգուրը հեռանալիս դուռը շրխկացնում է

3 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ»: Մոլդովայի նախագահ Միրչա Սնեգուրը պահանջեց, որ Ռուսաստանի զորքերը, որոնք Մոլդովայի տարածքում գտնվում են որպես խաղաղարար ուժեր, դուրս բերվեն իր երկրի սահմաններից: Անցած կիրակի օրվա նախագահական ընտրություններում պարտություն կրած Սնեգուրը ելույթ ունենալով Լիսաբոնի գագաթաժողովում ասաց, թե Մոլդովան չեզոք երկիր է եւ չի կարող ընդունել օտար զորքերի ներկայությունն իր տարածքում:

Ռուսաստանի ածխարդյունաբերությունը կաթվածահար՝ գործադուլի պատճառով

4 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՖՊ, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ»: Արդեն երկրորդ օրն է, ինչ 400 հազար ածխագործներ Ռուսաստանում անժամկետ եւ համազգային գործադուլ են հայտարարել: Գործադուլին մասնակցում են Ռուսաստանի ածխահորերի 80 տոկոսը: Գործադուլավորները պահանջում են իրենց չվճարված աշխատավարձերը եւ կառավարության հրաժարականը: Կառավարությունը ածխարդյունաբերությանը ավելի քան 2,5 տրիլիոն ռուբլի է պարտք: Ածխագործները շեշտում են, որ կառավարության հրաժարականի պահանջը ոչ թե քաղաքական, այլ միայն տնտեսական բնույթ է կրում: Ռուսաստանի որոշ մարզերում ածխագործներին միացել են ուսուցիչներ եւ պետական ձեռնարկություններում աշխատող այլ մասնագետներ:

ԱԶԳ

տեղական

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

Նոր կառավարություն, հին հիմնախնդիրներ

1995 թ. բյուջեի դեֆիցիտը՝ 31093,1 մլն դրամ

Սկիզբը էջ 1

Ընդ որում ամենամեծ տեսակարար կշիռը՝ 43,08 տոկոս ունեցել է շահութահարկը, որի գծով մուտքերը կազմել են 23,868 մլն դրամ (գերակատարում 13 տոկոսի չափով): Զեկուցման մեջ նշվում է, որ 94 թ. համեմատ ընականության եկամուտները աճել են 7,08 տոկոսով, ըստ այդմ աճել է եւ եկամտահարկը:

Ակցիզային հարկի գծով մուտքերը տրանսպորտ 5,2686 փոխարեն կազմել են 2,387.9 մլն դրամ: Ցորի հարկի տարեկան պլանը կազմել է 64,5 տոկոս: Իսկ ավելացված արժեքի հարկը պետբյուջեի հարկային եկամուտների 30,72 տոկոսն է կազմել, սակայն պլանը թերակատարվել է 7,9 տոկոսով:

Ինչ վերաբերում է պետբյուջեի ծախսերին, ապա նշվում է, որ 77 տոկոսը ընթացիկ ծախսերն են եղել, իսկ 94 թ. պարտքերի մարմանը տրամադրվել է 11,7 տոկոս (14703 մլն դրամ), իսկ 11,3 տոկոս կազմել են կապիտալ ծախսերը եւ զուտ վարկերը: 95 թ. ընթացիկ ծախսերի կառուցվածքում փաստացի վճարված աշխատավարձը կազմել է 12,2 տոկոս (վճարվել է 11818,2 մլն դրամի աշխատավարձ):

Պետբյուջեի ծախսերի 11,6 տոկոսը ծախսվել է կառավարության ներքին եւ արտաքին պարտքերի պարտավորությունների դիմաց տոկոսավճարների ֆինանսավորման համար: Այնուհետեւ հաշվետվության մեջ խոսվում է գանձապետական մուրհակների մասին (909 մլն դրամի մուրհակ): Դրանք տրամադրվել էին ծառայությունների՝ որպես վճարման միջոց բյուջետային պարտավորությունների դիմաց, սակայն մի շարք պատճառներից ելնելով դրանց գործածության թիվը սահմանափակվում է:

Նախարարություններին տրամադրված գումարների ամենամեծ տեսակարար կշիռը՝ 36 տոկոս, կազմել են էներգետիկայի նախարարության ծախսերը:

1995 թ. բյուջեի դեֆիցիտը հիմնականում ֆինանսավորվել է արտաքին աղբյուրների հաշվին (96,2 տոկոսը): Եվ միայն 4 տոկոսն է ներքին աղբյուրների հաշվին ֆինանսավորվել:

ԱԺ-ի դեկտեմբերի 3-ի նիստում վերահսկիչ պալատի նախագահի ներկայացրած եզրակացության մեջ՝ կատարված 95 թ. բյուջեի կատարողականի հետ, նշվում էր, որ հաշվետվության մեջ հիշատակվող համախառն ներքին արդյունքի աճը (95 թ.՝ 6,9 տոկոս, 94 թ.՝ 5,5 տոկոս) «հիմնավորված համարել չի կարելի», քանի որ այնտեղ բացակայում է «համադրելիության ապահովող դեֆլյատորի ցուցանիշի արտացոլումը»:

94 թ. նկատմամբ ներմուծման ծավալն աճել է 3,1 անգամ, իսկ արտահանման ծավալը նվազել է 33,1 տոկոսով: Վերահսկիչ պալատի եզրակացության մեջ նշվում է, որ 95 թ. «կարելի է բնորոշել որպես նախորդ տարիներին սկսված առեւտրային եւ փոխառական կապիտալների կողմից արտադրական կապիտալի կլանման գործընթացի տարի»: Միաժամանակ հաշվետվության մեջ մակրոտնտեսական ցուցանիշների համադրելիությունը 94 թ. նկատմամբ, տարբեր գործակիցների կիրառմամբ, վերահսկիչ պալատի եզրակացության մեջ բնորոշվում է «ոչ կոռեկտ»: Ըստ այդմ նշվում է, որ կառավարության հաշվետվությունը պարունակում է «ոչ ստույգ ցուցանիշներ եւ հաշվարկներ», մասնանշվում են «հիպոթեզների վրա կառուցված եզրակացություններ»: Աղեն եզրակացության ամփոփ մասում ընդգծվում է կառավարության՝ 95 թ. բյուջեի կատարման հիմնական սխալները, մասնավորապես՝ ա) դեֆիցիտի նախատեսված սահմանափակի գերազանցում, բ) արտադրական ներդրումների կապիտալ ներդրումների նվազում, գ) սոցիալ-մշակութային ծախսերի 20 տոկոսի թերակատարում, այն դեպքում, երբ բյուջեի ծախսերի թերակատարումը կազմել է 3,5 տոկոս եւ այլն:

Վերահսկիչ պալատը եզրակացնում է, որ «Վերոհիշյալը հնարավորություն չի ընձեռում բացահայտել 1995 թ. մակրոտնտեսական իրավիճակի ամբողջական պատկերը, որով պայմանավորված՝ փաստաթուղթն այս տեսանկյունից, կարելի է գնահատել որպես թերի»:

Իր պատասխան ելույթում ֆինանսների նախարար Լեւոն Բարխուդարյանը նշեց, որ հաշվետվությունը հիմնված է ԿԲ-ի հաշվետվության վրա: Իսկ ԱԺ ֆինանսավարկային եւ բյուջետային հանձնաժողովի նախագահ Ա. Եղիազարյանը դեռեւս նախորդ օրը նշել էր, որ թեեւ ինքն էլ «շատ երջանիկ չէ» այս հաշվետվությունից, բայց այն հաստատել հարկավոր է: Եվ ավելացնենք, որ նման ծեւով այլեւս հաշվետվություն ԱԺ-ն չի ընդունի: Այս միտքը գրեթե նույն ձեւակերպմամբ հիշել էր ԱԺ-ում նաեւ 94 թ. բյուջեի կատարողականը հաստատելիս:

Հաշվետվության քվեարկությունն այսպիսի պատկեր ընդունեց. կողմ՝ 75, դեմ՝ 14, ձեռնպահ՝ 22: Ավելացնենք նաեւ, որ մի քանի պատգամավորներ իրենց վերագրում էին 2 ձայնի իրավունք սեղմելով նաեւ բացակա գործընկերների քվեարկության կոճակները, առանց մտածելու, որ դա տեսանելի է... լրագրողներին: Հաշվետվությանը կողմ քվեարկածների ոչ մեծ թիվը ենթադրել է տալիս, որ պատգամավորների վրա որոշակիորեն ազդեց ԱԺ վերահսկիչ պալատի նախագահ Ա. Թավադյանի զեկուցումը: Ստեղծվեց իրավաբանորեն արդարացված, սակայն փաստացի եւ տրամաբանորեն անհասկանալի իրավիճակ. մի կողմից ԱԺ վերահսկիչ պալատը դրական գնահատական չտվեց բյուջեի կատարողականին, մյուս կողմից պատգամավորներն այն ընդունեցին: Ինչեւէ:

Ակնհայտ է, որ նոր կառավարությունը, ստանձնելով գործադիր իշխանության լծակները, ստանձնեց նաեւ հին կառավարության ողբերգած տնտեսական քաղաքականության հիմնախնդիրները:

Ինչպիսի՞ լուծում կստանան այդ հիմնախնդիրները կամ լուծում կստանա՞ն ընդհանրապես՝ հարափոփոխ մեր ժամանակը այս հարցի պատասխանը չի ուշացնի:

1997 թ. բյուջեի քննարկումը հետաձգվեց

ԱԺ-ի երեկվա նիստում ԿԿ կառավարության առաջարկով 1997 թ. պետական բյուջեի մասին ԿԿ օրենքի նախագծի քննարկումն ու քվեարկությունը հետաձգվեց: Ֆինանսների նախարար Լ. Բարխուդարյանը ԱԺ-ից մինչեւ տարեվերջ ժամանակ խնդրեց 97 պետբյուջեի նախագիծը լրամշակելու եւ վերանայելու համար:

ԱԺ փոխնախագահ Կ. Ռուբինյանը ... առումով մտահոգություն հայտ... տեղական ինքնակառավարման մարմինների բյուջեների շուրջ խնդիր առաջանալու վերաբերյալ: Ֆինանսների նախարարը փարատեց անհանգստությունը, նշելով, որ «որեւէ ...», քանի որ նախահաշիվների շուրջ մեթոդական ցուցումներ տրվել են տեղական իշխանություններին, հաշվարկումները նախատեսված են եղել եւ դրանք կլինեն: Կառավարության տեսակետը պաշտպանեց նաեւ ԿԲ-ի փոխնախագահը՝ առաջարկելով հետաձգել բյուջեի ընդունումը: Այնուհետեւ ԱԺ-ն քվեարկությամբ ընդունեց ֆինանսավարկային, բյուջետային եւ տնտեսական հարցերի հանձնաժողովի ներկայացրած որոշման նախագիծը՝ կապված 97 թ. պետբյուջեի օրենքի նախագծի հետաձգման հետ: ԱԺ-ում այդ նախագծի քննարկումները կվերսկսեն այն ստանալուն պես:

Լ. Մ.

Սկիզբը էջ 1

Արմեն Սարգսյանն այդ մարմինը համարեց արհեստական, քանի որ այն իր աշխատանքում հիմնվում է 1996 թ.-ի սկզբին հաստատված կառավարության ծրագրի վրա: Այդ ծրագրի հիման վրա էլ այս տարվա մարտի 4-ին «Կառուցվածքային վերափոխումների վարկ» անվանումով պայմանագիր է ստորագրվել Համաշխարհային բանկի հետ, որը պետք է փոխ առ փոխ գումարներ տրամադրեր (վերջինն այս տարվա դեկտեմբերի 30 մլն դոլար) եւ պա... 24-25 դրամ, որն ըստ նրա, ոչ ոք չի կարող վճարել: Հետեւաբար, երբ այս մեխանիզմը աշխատի, հետագայում այն կարելի է կատարելագործել եւ կյանքի գիծը 100 կվտ/ժ-ից բարձրացնել 150 կվտ/ժ-ի, այդ դեպքում դա մեծ օգնություն կլինի չքավորներին, երբ հաշվի առնենք, որ միջինը ծախսում են 250 կվտ/ժ: Ընդհանրապես, վարչապետը անդրադարձավ նաեւ միջգերատեսչական հանձնաժողովի աշխատանքին, նշելով, որ այն պետք է լինի անկախ մարմին: Այնտեղ ոչ մի պե... անհատների համար կկիրառվեն հատուկ հաշվիչներ: Վարչապետ Սարգսյանը հայտնեց նաեւ, որ ազգաբնակչության աղքատ խավերի համար նախատեսված 50 տոկոսի զեղչը կպահպանվի: Ուժի մեջ կմնա նաեւ 24-ժամյա էներգամատակարարումը, քանի որ 14-ժամյա մատակարարման ռեժիմի անցնելու դեպքում, էներգահամակարգը կրկին կկանգնի դժվարությունների առջեւ:

Անոն դեպքում վարչապետը գավ հայտնեց, որ երբ ըստ պայմանագրի այս խնդիրը լուծված լիներ անխա...

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Էլեկտրաէներգիայի մատակարարումը կմնա 24 ժամ

հանգում էր էլեկտրաէներգիայի սակագնի փոփոխությանը: Այդ պայմանագրում նշված էր նաեւ, որ սակագնի մեջ ներառվեն շահագործման, պահպանման, իսկ 1997 թ. հունվարի 1-ից նաեւ կապիտալ ծախսերը: Հետեւաբար, վարչապետի անելով, դժվար չէ պատկերացնել, որ երբ այս բոլոր ծախսերը ներառվեն, ինչ կարժենա 1 կվտ/ժամ-ը: Սակայն, կառավարության առաջարկով, այդ միջգերատեսչական հանձնաժողովին հանձնարարվել է պահպանել այսպես կոչված 100 կվտ/ժ «կյանքի գիծ»: Այսինքն, ծախսած առաջին 100 կվտ/ժ-ի համար սակագինը 14 դրամից կիջեցվի 13 դրամի, որտեղի ամենաչքավոր մարդը հնարավորություն ունենա առաջին 100 կվտ/ժ-ը ավելի էժան վճարել, քան հիմա է վճարում: Իսկ 100 կվտ/ժ-ից ավել ծախսելու դեպքում կվճարեն 20 դրամ: Միջինը, ըստ վարչապետի, կլինի 17,5 դրամ: Դա հերքական 20 տոկոսի հավելումն է: Վարչապետի անելով, իրականում հունվարի 1-ից կապիտալ ծախսերն էլ պետք է ընդգրկվեն եւ սակագինը պետք է դառնար տական պաշտոնյա չպետք է աշխատի, որտեղի գնահատականները լինեն օբյեկտիվ եւ հասարակական կարծիքը հավաս բնծայի այդ հանձնաժողովի հաստատած սակագնին: Այսինքն, սակագինն որոշող կազմակերպությունը պետք է լինի պետությունից անկախ: Հենց այդպիսի հանձնաժողով էլ պատրաստվում է ստեղծել վարչապետ Սարգսյանը մոտակա ամիսների ընթացքում:

Վարչապետը նշեց, որ կառավարության հիմնական խնդիրն է լինել ոչ թե սակագնի փոփոխությունը, այլ թե ինչպես կարող են սոցիալապես անապահով խմբերին օգնել: Բացի «կյանքի գծից» սոցիալապես անապահով խմբերին կտրվեն նաեւ 250-300 կվտ/ժ-ի կտրոններ: Վարչապետի անելով, պետք է փորձեն ավելացնել նաեւ նպաստի տրամադրումը: Լրջորեն քննարկվում է գիշերային ծախսերի տարբերության հարցը: Այսինքն, մեխանիզմներ են մշակվում, որ գիշերվա ծախսած էլեկտրաէներգիան համապատասխանեցվի ցերեկվա ծախսերին: Ձեռնարկությունների համար արդեն իսկ այդ խնդրի լուծման մեխանիզմներ կան, իսկ ներ առաջ ինչ-ինչ պատճառներով հետաձգվել է մինչեւ վերջին պահը), ապա կառավարությունը ստիպված չէր լինի դրան անդրադառնալ տարեվերջին:

Արմեն Սարգսյանը հայտարարեց նաեւ, որ այս խնդիրը լուծելու համար պետք է սկզբունքային մոտեցում, այսինքն էներգետիկայի մասին օրենք, որի նախագծերը 1,5 տարի գոյություն ունեն, բայց չգիտես ինչու, չեն ընդունվել: Վարչապետը հայտնեց, որ 1-2 ամսվա ընթացքում պետք է այն նախապատրաստել եւ ներկայացնել ԱԺ-ի հաստատմանը:

Արմեն Սարգսյանն ասաց նաեւ, որ ինքը ուշ երեկոյան պատրաստվում է մեկնել Լոնդոն, որ ոչ միայն որպես դեսպան հրաժեշտ կտա Մեծ Բրիտանիային, այլ նաեւ պաշտոնական հանդիպումներ կունենա անհրաժեշտ ընկերությունների հետ: Նախատեսվում են նաեւ հանդիպումներ Եվրոպական վերակառուցման եւ զարգացման բանկի նախագահի եւ աշխատակիցների հետ, որոնց հետ կքննարկվեն այն ծրագրերը, որոնք մինչեւ այժմ դժվարություններ ունեն:

Երեւանում ՀԲ լրատվական ծառայության գրասենյակ

Երեւանում իր գործունեությունը սկսեց Համաշխարհային բանկի լրատվական ծառայությունը, հիմնադրվեց համապատասխան գրասենյակ, որի պատասխանատուն է նշանակված Բարկեն Բաբաջանյանը: Նա ուղղակիորեն ենթարկվելու է Հայաստանում Համաշխարհային բանկի ներկայացուցիչ Վահրամ Ներսիսյանցին: Գրասենյակը կոչված է աշխատակցելու հանրապետությունում գործող լրատվամիջոցներին, հասարակական կազմակերպություններին, փոխանակել տեղեկատվություն: Ի՞նչ թաքցնել, Համաշխարհային բանկի հայաստանյան գործունեությունը մինչ այս ծածկված է անբափանց մշուշով եւ լրագրողներին հետաքրքրող շատ հարցեր դեռ սպասում են իրազեկ պատասխանների:

Գրասենյակի բացման առթիվ, ե... րեկ դեկտեմբերի 4-ին ժուռնալիստի տանը կայացավ հանդիպում, որի նախաձեռնողն էր Համաշխարհային բանկի հասարակության հետ կապերի ծառայության պատասխանատու Յան Պակուլսկին: Նրա գործունեությունը ընդգրկում է նախկին սովետական Կենտրոնական Եվրոպա, նախկին ԽՍՀՄ եւ Թուրքիա: Պարոն Պակուլսկին առաջին անգամ է Հայաստանում եւ, իր խոսքերով, Երեւանում խոր տպավորված է աշխատող համապատասխան ծառայությունը: Այնուամենայնիվ, նրա համոզվածությամբ, գրասենյակի հիմնադրումը ի զորու կլինի վերացնելու անհրաժեշտ տեղեկատվություն ստանալու խոչընդոտները:

Ա. Գ.

ՎԱՆԱՁՈՐ

Դատարան են դիմել քաղաքապետի թեկնածուի վստահված անձինք

Վանաձորի քաղաքապետի թեկնածու Վահրամ Բաղդասարյանի 3 վստահված անձինք եւ համայնքային հանձնաժողովի 2 անդամ դիմել են դատարան նոյեմբերի 24-ին կայացած քաղաքապետի ընտրության արդյունքներն անվավեր ճանաչելու պահանջով: Դեկտեմբերի 3-ին նշանակված էր դատարանի 2-րդ նիստը, սակայն հայցվոր կողմի ներկայացուցիչների փաստաբանը հանգես եկավ դատավոր Լ. Ղազարյանին եւ դատարանի կազմին բացարկ հայտնելու պահանջով: Պատճառաբանությունն այն էր, որ դատարանը գործում է մարզի տարածքում եւ մարզային կառույցների կողմից նրա վրա ճնշում է գործադրվում: Պատասխանող կողմը պահանջեց կոնկրետ փաստեր, սակայն այդպիսիք չհիմնավորվեցին: Դատարանի կազմին բացարկ հայտնելու պատճառաբանությունն այն էր, որ դատարանի նախագահ Մ. Հարությունյանը եւ դատավոր Գ. Աթխազյանը ազգակցական կապ ունեն Վ. Բաղդասարյանի հետ: Ուստի եւ դատավարությունը չի կարող անաչառ լինել: Պատասխանող կողմը հանդես եկավ բացարկը մերժելու առաջարկով, սակայն դատավոր Վ. Դավթյանը բացարկն ընդունեց: 10 օր հետո ՀՀ Գերագույն դատարանը որոշում կկայացնի դատավարության հետագա ընթացքի վերաբերյալ:

ՍԱՄՎԵԼ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակվում է 5 տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151066,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / հեռ. 562863
A STYLE համակարգչային ծառայություն / 581841
Apple Macintosh
համակարգչային սարքավորումներ «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ԱԶԳ

ընթացիկ

Դեկտեմբերի 3-ին «Մայր Հայաստան» թանգարանը կանգնել ու օրհնակի ժամ ու ճեր նման բոլոր մյուս թանգարաններին։ Ցուցանմուշներն իրենց տեղում էին, նկարները պատերին փակցված, հատակը մաքուր։ Փոխարենը բացակայությունը հանձնաժողովները կպչում էր, որ նախկինում համախմբելու «սահմանադրական օր» մոտ օրեր է եղել։ Տնօրենը չէր ուզում նախկինում արձանի վրա հարցերի ու նկարագրվող ակնածությունների մասին գրանցելիս ընդհանուր հարցերի գծով տեղակալ Ամալյա Աբրահամյանի հետ։ Ճիշտ էր համարում զինվորական թանգարանը մեռնելու նախարարությունից պաշտպանության նախարարության համակարգ տեղափոխելը։ Նամակագիրները համաձայն չեն ոչ դրան, ոչ էլ բարբառագետ տնօրենի նշանակմանը։ Փոխտնօրենը ներկայացնում էր բարբառագետ տնօրեն Նվեր Սարգսյանի բարենորոգումները։ Նշանի երեւույթ է, երբ նոր տնօրենը աշխատողների «գնահ» չի կատարում, ոչ մի չի հեռացնել աշխատանքից։ Նախկին տնօրենը գնեց միայն Աշոտ Անդրանիկ ներկայումս տնօրենի արտաքին կարգերի գծով խորհրդատուն միայն մեր օրերը։ Ուրիշ էլ ուրեմ պետք է անփոփոխ արգելման պաշտամունքի նախասահմաններին թերած հետագայում, որն անհնարին է հե տարրերով ներկայացնել այցելուին։ Նամակի հասցեատերերն ամենից շատ թանգարանի երրորդ հարկն էին հարվածի տակ առել, ճշելով, որ սա վերված տանիքից անձրեւն ու ձյունը թափվում են ներս ոչնչացնելով հարկարարձանում գտնվող ցուցանմուշներն ու դիմանկարները։ «Այն ամենադարձությունները, որ տեսնում այնտեղ, միայն կարելի էր վերագրել Էնվերի ու Հիտլերի զինվորներին...», ասվում է նամակում։ Իրոք, հարկարարձանում գտնվող գույքն էր համարվում են ոչ ոք դեմ չտեսնում հրամանը չունի։ Անայժմ չգիտեն ինչպես վարվել դրանց հետ։ Իսկ ընդհանրապես երրորդ հարկը, որն ընդամենը մի գեղեցիկ ցուցասրահ է, եւ միակն է, որ բնական լույս է ընկնում ժամանակավոր ցուցադրության համար է նախատեսված, եւ տանիքի եւ բենի դասարկությունը չպետք է զարմացնի այցելուին։

Պրն Աբրահամյանը ծանոթացրեց, որ ցուցանմուշների համարյա կեսն աշխատանքներ ամբողջական նորոգման են. վերջին գործողությունը եղել է 10 օր առաջ։ Սկսանի ավելացնի տարածք

«Մայր Հայաստան» թանգարանում նեղվածք է

Պատերազմի, աշխատանքի եւ զինված ուժերի վետերանների միության խորհրդի նախագահության կողմից «Սահմանադրական օր, թե թանգարանախանդություն» վերնագրով բաց նամակը հասցեագրված ՀՀ նախագահին ու վարչապետին, պատմում է «Մայր Հայաստան» զինվորական թանգարանի մասին։ Նախագահությունը ահազանգ է հնչեցնում, թե սահմանադրական օր անվան տակ «կանխամտածված ձեւով ոչնչվում եւ անարգվում են Հայրենական մեծ պատերազմի մասնակից եւ զոհված մի քանի հարյուր հազարավոր հայորդիների, սկսած մարշալից մինչեւ հասարակ զինվորը, հիշատակն ու սխրանքը»։ «Նորաթուխ տնօրենին» «արքայադրության եւ թանգարանախանդության» դեր է վերագրվում։ 7 էջանոց նամակը խմբագրությանն էր տրամադրվել նոյեմբերի 21-ին։

Զուգահեռ, որ ներկայացված ու նրա թանգարանային գործին լավատեղյակ անձ Իրկար տարիներ աշխատել է մշակույթի նախարարությունում) ցուցադրանքներին ծանոթացնելով զարգացող ներկայացնում նոր տնօրինության ծրագրերը, որոնցով մեծ փոփոխություն պետք է ենթարկվեր թանգարանը։ «Թանգարանախանդություն» անվանյալ նամակագիրները բերեն հենց այդ նկատի ունեին։

Նամակագիրների ոճը յուրացնելով նախատեսված փոփոխություններ մեծ էլ նկարագրեմ հարկերի ներդաշնակությունը։ Առաջին հարկը, որը թանգարանի աշխատակիցներից վկայությամբ ընդամենը երկու տարի առաջ էր վերջին «սահմանադրական օրի» առիթով, ամբողջովին վերանորոգված ու կահավորված էր պատերազմ ցուցադրության եւ ներկայացնում էր «Հայ ժողովրդի մասնակցությունը Հայրենական մեծ պատերազմին»։ Երկրորդ հարկը ուրեմ եւ սկզբում էր մտել թանգարան այցելուի համար բավականին անհամ էր եւ անհրապույր։ Պատերի երկայնքով շարված հնավայր ցուցապատերը ամեն մի մեծ ազդեցություն չէին թողնում։ Նույնը չէր ասվի առաջին հարկի ցուցադրության մասին, ու պատերազմական իրավիճակն ու զինվորական առօրյան ներկայացնող բավականին հետաքրքիր ճյուղեր կան անձնական իրեր, լուսանկարներ, կայք կողքի շարված յուղաներկ դիմանկարներ, անհամ պանիկարմեն շրջանակների մեջ։ Եւ մի առանձին ցուցասրահ, որի փոքրիկ սարքավորումներին խնամքով փակցված են հերոսների անունները։

Պրն Աբրահամյանը վստահեցնում էր, որ ամեն ինչ պարզապես թարմացնելու եւ համադասակարգման

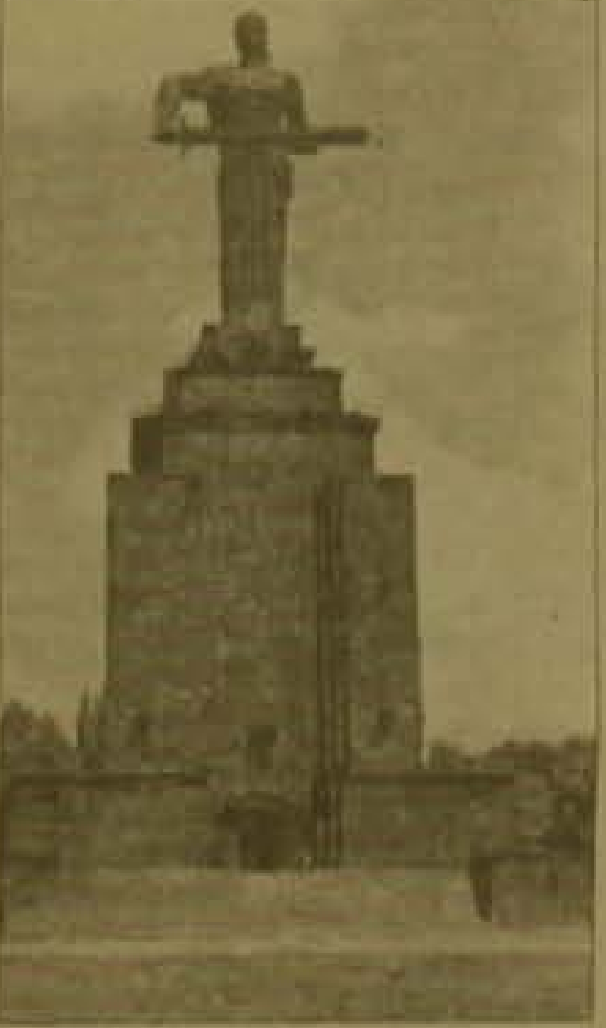

կանն է։ Պաշտպանության նախարարության կողմից հաստատված նոր կանոնադրությամբ փոխվել է թանգարանի աշխատանքային ուղղվածությունը, հետագայում զինվորական մանկավարժ առանձնակի է։

Թանգարանի փոխտնօրենն բաց էություն չէր հանգստանում նամակում նշված մի շարք փաստերին, սակայն համաձայն չէր անհրաժեշտ փոփոխությունները «թանգարանախանդություն» համարելուն։ Քարտեզների բանկարժեքությունը դրանք ցուցադրելու պատճառ չպետք է դառնա. ցուցադրության համար մեկն էլ լինելու բավարար է։ Երկրորդ հարկը, նոր նախագծի համաձայն, ամբողջությամբ նվիրվելու է հայ ժողովրդի ռազմական պատմության ամենահին ժամանակներից մինչեւ արդի ժամանակները երրորդ էր։ Փոխտնօրենն էլ էր համաձայն նախկին ցուցադրված ցուցանմուշների պակասին. սակայն այդ ամենը միայն թարմացման համար է։ Թերեւս արձանի ներսը նախկինում արգելված էր։ Այսօր արձանի սրահները փոխակերպվել են։ Իսկ 1970 թվականին ընդունված որոշումը վերածվում է թանգարանի Սակայն «Մայր Հայաստանը» խորհրդանշող տարր ձեռքին կնոջ հանգույնը չի համարվում անշարժ հանդիսանքի կառուցվածքը։ Ձեռքին սուրն բարձր ու կնոջ արձանի մասնագետների կարծիքով հենց այն տարածքն է, եւ ձյունն ու անձրեւը թափվում են ներս։ Եւ այս ամենը եղել է նոր տնօրենից առաջ, համաձայն էր բացառությամբ տնօրենի դրա պաշտոնավարման սկզբին որ թանգարանի աշխատակազմն էլ հայց ներկայացնելու համար։

Ցուցադրության վերանորոգում անկյուն շինության մեջ գտնվող մի քանի տասնյակ ու ծանոթացնելով շարունակվող ցուցադրության ու համար էլ ինքը Ա. Աբրահամյանը պատմեց, նախատեսված են եղել ժամանակավոր ցուցադրության համար եւ գեղարվեստական արժեք չեն ներկայացնում, սակայն թանգարանում հավաքել են նաեւ գրական ամենահաջող նմուշները։ Վերջին Հովհաննես Բաղրամյանի ծառայական համազգեստը, որը հիշում եմ նույնպես Բաղրամյանի շրջանի պատմության։ Այդ ամենի հետ թանգարանը վերջին տարիներին նաեւ կորուստներ է ունեցել։ Վերջին տարիներին ծանր ճեղքվածքով անհայտ անձինք գիշերով ներխուժել են թանգարան եւ գողացել մարշալ Բաղրամյանի երկու աստղանշանները, ոսկե մաուզերն ու զենքերի արծաթյա պատյանները, թանգարանային նմուշ համարվող զենքեր ու բարձր արժեքավոր նմուշներ։ Անձանց ավտոմատային ներքին կողմից թանգարանը երկրորդ անգամ օրը ցերեկով հարձակման է ենթարկվել 91 թ. հունվարի 16-ին. որի ժամանակ տարել են զրկել բոլոր զինատեսակները 52-56 հատ։ Ոստիկանությունն անհաջողակ է, մտահոգիչ ընթացքի մասին տեղեկություն չունենք։

«Մայր Հայաստան» զինվորական թանգարանը զերծ չէ նաեւ բոլոր թանգարաններին հատուկ հիմնախնդիրներից. պահեստային ֆոնդ չունի, զրկված է ցուցանմուշներ պահելու համապատասխան պայմաններից։ Շենքը չունի պատուհաններ, հետեւաբար նաեւ օդափոխիչներ։ Տարածքն, իրոք, խիստ նեղ վիճակ է եւ չի կարող բավարարել այս հավաքածուի ցուցադրելու համար, ուստի ախտված են բերովթյան կարեւոր ցուցանմուշներից։ Սակայն դա չի նշանակում, որ հերոսներն անտեսված են ու արհամարհված, ինչպես կարծում են նամակագիրները։

ՄԱՆԻ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

Ծննդյան հյուրընկալում է մանր եւ միջին բիզնեսը ներկայացնողներին

Եվրոպական համաժողովին Հայաստանը մասնակցում էՙարդեն յոթերորդ անգամ։ Վերջին հավաքը Իտալիայի Ծննուա քաղաքում, տեղի ունեցավ նոյեմբերի 27-29-ը, որ մեկնեցին Հայաստանի 7 ձեռնարկություններ։ Իտալիա էին ժամանել 1871 ձեռնարկություններ աշխարհի 77 երկրներից։ Ութսարյա պատմություն ունեցող համաժողովին վերջին տարիներին մասնակցում են նաեւ նախկին սոցճամբարի եւ ԱՊՀ երկրները, իսկ այս տարի՝ ձեռնարկություններ աֆրիկյան, ասիական եւ այլ երկրների մայրցամաքներից։ Հայաստանը ներկայացնում էին «Մանցա» (սնունդ), «Տեխիմեքս» (շինարարական բեթեւ կոնստրուկցիաներ), «Վահ» (ամեւսուր եւ հրուշակեղեն), «Շանթ» («Զեփյուռ» հանքային ջուր), սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերություններ, «Փակուկ կահույք», «Երեւանկահույք» բաժնետիրական ընկերությունները, Գավառի «Գեղամա» կաբելի գործարանը։ Նախապես բնտրված 15 ձեռնարկություննե- րից 8-ը, ինչպես ոչ առանց հումորի տեղեկացրեց Հայաստանի ձեռնարկությունների աջակցման կենտրոնի տնօրեն Ա. Խաչիկյանը, առողջական կամ ֆաաաֆական (ավելի շատ՝ հաջնանդային ընսրություններ) նկատառումներով պայմանավորված չկարողացան մեկնել Իտալիա։ Ամենամեծ պատվիրակությունը ֆրանսիականն էր՝ 1803 ձեռնարկություն, ԱՊՀ երկրներից Ռուսաստանի Դաշնության պատվիրակությունը՝ 40 ձեռնարկություն։ Հայկական կողմի 205 հանդիպումները ոչ միայն իտալական ձեռնարկությունների հետ դեռեւս եզրահանգումներ անելու հիմք չեն տալիս, քանի որ գործակցությունը երկարատեւ գործընթաց է։ Աստղիկի ընթացքում համախ հնչեց անծանոթ գործակիցների հետ կապեր հաստատելու հարցում վստահության ձեւավորման գաղափարը։ «Հայաստանն վարկանիշը եւ երաշխիք փոքր ու միջին ձեռնարկությունների համար չե՞ն կարող ապահովել մասնագիտական հզոր խմբավորումները, կազմակերպությունները», մեր հարցին ձեռնարկատերերը մի փոքր բերահավատությամբ վերաբերվեցին։ Սեսակությունը, որ TACIS-ի երաշխին արդեն էական նշանակություն ունի, ճիշտ կար էր, սակայն, կարծում ենք, արժե ավելի լուրջ մտածել խնդրին եւ յզանցառել վարկանիշը ապահովող անմիջականորեն գալիք մասին։ Մի քանի հանդիպումների արդյունքների ներկայացումը հիմք է տալիս ենթադրելու, որ Հայաստանը եվրոպայի հետ 4 հանդիպումներից հետո դեռեւս կրավորական դիրքում է. նրան բաժին է ընկնում ավելի շատ ներմուծողի, քան արտահանողի դերը։ Նախկին հանդիպումներից հետո կնքած 34 պայմանագրերից մի քանին ապահովում են երկրի արտահին շուկա, բայց, լինելով ոչ հայկականի այն հայտարարությանը, թե 3,7 միլիոնանոց Հայաստանը մեծ հետաքրքրություն ներկայացնել չի կարող՝ հավատալ ուղղությամբ մեծ առաջընթաց այսօր չկա։ Համաժողովի հանդիպումները կարեւորվեցին բանակցությունների փորձ ձեռք բերելու եւ նորագույն սարքավորումներ ներկրելու առումով, բայց որեւէ մեկի համար գաղտնիք չէ, որ Հայաստանում գոյություն ունի արտադրական պոտենցիալ, որը յուրացնելը հանցագործություն է հավասար։ Նախկին համաժողովների մասնակից «Տոսպ» ՍՊԸ (երիկոտաժ) տնօրեն Տիկին Ո. Ծելիրանկան մի անգամ ասել է՝ ունեցել հայտարարել, որ հայկական ձեռնարկությունները հրաշալի որակ կարող են ապահովել։ Եվ դա ապացույց է նրա, որ կարեւորը սեփականը օգտագործել գիտենալն է, եւ ոչ թե ուրիշների կոճի գործելը։

ԼԵՎՈՆ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

ԷՐԶՐՈՒՄ

Անտեր մնացած եկեղեցին

Ճարտարները առաջ հայկական մամուլը հաղորդեց, որ թուրքական իշխանությունները Էրզրումի հայկական եկեղեցին դարձրել են վերածեն մզկիթի Էրզրումի քաղաքապետ Մուհիդդին Ալյանի խոսքերով, այս քայլը արդարացված է 17-րդ դարում կառուցված եկեղեցու «անտեր» մնալու պատճառով։ Ճիշտ է «Մարմարա» թերթի հարցադրումը, բաց որի՞ հայերը ինչո՞ւ կարող էին տեր կանգնել այդ եկեղեցուն»։ Հարցադրումը ենթադրում է նաեւ պատասխան, որը յուրաքանչյուր պարզ է ոչ միայն անձն մի հայի, այլեւ այդ առումով կայացած բոլոր թուրք պաշտոնյաների համար։

Կրկնում ենք, ճիշտ է «Մարմարայի» հարցադրումը, տեղին ու արդար։ Սակայն եթե դիտենք մեծացի մյուս երեսը, կտեսնենք, որ Էրզրումի հիշյալ եկեղեցին անտեր է մնացել այն մզկիթի վերածելու թուրքական որոշման օրից ի վեր։ Արդարեւ տեղի ու ժամանակը չէ՞ հարցնել, թե ի՞նչ են անում (առաջին հերթին) մեր կաթողիկոսները, պատրիարքները եւ հայ առաքելական ու հայ կաթոլիկ եկեղեցիների հոգեւոր առաջնորդները։

Չերեւելկությո՞ւն է հարկավոր, թե՞ այդպես անհրաժեշտ է քրիստոնեական եկեղեցու վերածումը մզկիթի, որ չի արժանացել նախեւառաջ մեր հոգեւոր մեծերի միացյալ դատապարտմանը։ Գոնե՞ դատապարտմանը։

Քաղաքական կամ այլ առումով եղածի ուշադրություն դարձնելու համար ծիգերի մեջ գտնվող, օսար հասարակական, նույնիսկ երկրորդական գծեր ընդունելու համար միշտ ժամանակ գտնող, հասարակական հարաբերությունների մարզին լավատեղյակ, միջեկեղեցական հարաբերությունների գծով միջազգային ամբիոններում փորձառու եւ, մանավանդ, քրիստոնեության ընդունման 1700-ամյակի հոյժ կարեւոր նախաձեռնությանը դիմավորող մեր հոգեւոր գերագույն առաջնորդներն ասելիք չունե՞ն, արդյոք, այն փաստի վերաբերյալ, որ Էրզրումում հայ ժողովուրդն ու եկեղեցին կողոպտվում են իրենց պատկանող պատմամշակութային ժառանգությունից։ Որ Էրզրումի եկեղեցին մզկիթի վերածելու թուրքական իշխանությունների որոշումն այլ բան չէ, եթե ոչ ցեղասպանության շարունակությունը փաստող նորագույն արարք։

Այո, Էրզրումի հայոց եկեղեցին անտեր է թուրքական այս որոշման հրապարակման օրից ի վեր։

ԱՐԵՎ ՔԵՌԻՆՅԱՆ

«Ասպարեզ», 4 դեկտեմբեր 1996թ.

ՊՈԼԻՍ

Վախճանվեց Արա Գոչունյանը

Դեկտեմբերի 3-ին Սուրբ Փրկիչ ազգային հիվանդանոցում մահացել է Պոլսում հրատարակվող «Ժամանակ» օրաթերթի երկարամյա տնօրեն Արա Գոչունյանը, 83 տարեկան հասակում։ Նրա մահով անհետանում է հայ մամուլի ավագագույն տոպաստրուներից մեկը, պոլսահայ հին խմբագիրների հրաշալի սերնդի վերջին ներկայացուցիչներից մեկը։

Ծնվել էր 1913 թ. Ստամբուլում։ Գումգափուի Պեզճյան վարժարանում նախակրթությունն ստանալուց հետո անցել էր Կեդրոնական վարժարան։ Իր հոր՝ «Ժամանակ» օրաթերթի հիմնադիրներից Մարգիս Գոչունյանի մահից աշխատել էր նրան բարձրագույն կրթությունից հրաժարվել եւ ձեռնել լրագրական ասպարեզ, եղել էր գրաշար, լրագրող, խմբագիր եւ, ի վերջո, գլխավոր տնօրեն։ Նրա գործունեությունը չէր սահմանափակվել «Ժամանակով»։ 1936 թ.-ին հրատարակել էր «Աղավնի» շաբաթաթերթը, ավելի ուշ «Արշալույս» թերթը։ 1940-ական թթ.-ին եղբոր Ս. Գոչունյանի հետ համագործակցելով «Արշալույս» թերթի խմբագիրն էր հրատարակել էր «Պատկեր» շաբաթաթերթը։ Անդամ էր Թուրքիայի լրագրողների միության եւ առնչվում էր թուրքական մամուլի մի շարք օրգանների։ Նրա եղբայր Միքի Գոչ «Ժամանակ» թերթի գլխավոր խմբագիրն է։ Իր լրագրական ողջ կյանքում Արա Գոչունյանը պաշտպանել էր ճշգրտության, Հայաստանին օգնելու ջանքերը, Մայր աթոռ Սուրբ Էջմիածնի ունեցությունները զերծ պահելու գաղափարները։

ԱԶԳ

Օրախնդիր

Խորհրդային Միության փլուզումից հետո անկախություն ձեռք բերած 15 հանրապետություններից Հայաստանը հայտնվեց երևի թե ամենաանբարենպաստ պայմաններում: Տնտեսական շրջափակումը Ադրբեջանի և Թուրքիայի կողմից, չհայտարարված պատերազմը Արցախում, փախստականների մեծ հոսքը հանրապետություն Ադրբեջանից և ուրիշ այլ տարածաշրջաններից կաթվածահար վիճակ ստեղծեցին ամբողջ հանրապետությունում: Խոր ճգնաժամային դրությունը և դրա օրավուր սաստկացող խորությունը զգացվում էր ժողովրդական տնտեսության բոլոր ճյուղերում, սկսած լի մասը սկսեցին ներկրել Ռուսաստանի Դաշնությունից, Իրանից և այլ երկրներից:

Հողի սեփականաշնորհմանը հետևեց ապրանքների և ծառայությունների մեծ մասի գների և սակագների ազատականացումը, փոքր ձեռնարկությունների սեփականաշնորհումը: Այս միջոցառումներից առաջինը մեծ հարված էր բնակչության սոցիալական վիճակին: Թանկացան բնակարանի, էլեկտրաէներգիայի, ջրի և տրանսպորտի սակագները, մյուս ծառայությունները, որոնց ծավալները, համեմատած 1988 թվականի մակարդակի հետ, նվազեցին մի քանի անգամ: Հանրապետության ֆինանսնում: Այդ մասին Փարիզում ակլիրասու երկրների ներկայացուցիչների հետ հանդիպման ժամանակ հանրապետության այն ժամանակվա վարչապետը նշել է. «1996 թ. ընթացքում էլեկտրաէներգիայի սակագները կբարձրացվեն փուլ առ փուլ, մինչև կապահովվի լրիվ ինքնածախսածածկումը»: Մեր կարծիքով նման տարբերակով հարցի լուծումը անհեռանկարային է, քանի որ կմեծացնի եղած պարտքերի ծավալը միայն, իսկ թե ինչքանով է հիմնավորված էլեկտրաէներգիայի սակագների բարձրացումը, դեռևս պարզ չէ: Փոքր և միջին, ինչպես նաև խոշոր ձեռնարկությունների սեփականաշնորհումը լայն թափ ստեց որ հայտարարվեց սեփականաշնորհված ձեռնարկությունների թվաքանակով առնվազն անմտություն է: Դրանով չես լուծի գործարարության, պետական բյուջեի կատարման, արտադրանքում շուկաներ ձեռք բերելու և այլ կարևոր խնդիրներ: Իսկ ինչ վերաբերում է նոր վարկեր ստանալուն, ապա դրանք նոր բեռ կդառնան հանրապետության և ժողովրդի ուսերին: Եվ երբ անցած տարիներին պետական բյուջեի եկամուտների մի մասը փակվեցին հացի և այլ ապրանքների ու ծառայությունների գների և սակագների մեծացմամբ, ապա այդ հնարավորությունները նույնպես սպառվել են, մանավանդ

Սոցիալ-տնտեսական իրավիճակը հանրապետությունում

մար ձեռնարկություններից և արտադրություններից մինչև սոցիալական և մշակութային բնագավառները, յուրաքանչյուր ընտանիքը: Եվ ահա նման ծանր պայմաններում հանրապետությունում սկսվեց հողի սեփականաշնորհումը, որը ժողովրդի կողմից ընդունվեց հետևյալ կերպ. ոչ թե հողը տրվեց գյուղացուն, այլ գյուղացին հողին: Իսկ դա այդպես էր և մնում է մինչև օրս: Իրավական դաշտի ոչ բավարար պայմաններում, առանց գյուղացու հետ նախապատրաստական աշխատանքներ տանելու, տեղում նախադրյալներ և փորձնական դաշտ ստեղծելու, լայն գործընթաց ծավալվեց սեփականաշնորհելու ոչ միայն հողը, այլ ամբողջ գյուղատնտեսական ունեցվածքը: Նման հապճեպ մոտեցումը վնաս փաստի առաջ կանգնեցրեց ոչ միայն գյուղացուն, այլ նաև ողջ հանրապետության ազգաբնակչությանը: Անասունների անկումը հասավ տասնյակ հազարների, որը պայմանավորված էր հիմնականում սպանդանոցային մսի գնի բազմապատիկ բարձրացմամբ և մանավանդ կերի բացակայությամբ: Ոռոգման համակարգի անմխիթար վիճակի, շատ շրջաններում ջրի զգալի պակասի, պարարտանյութերի և քիմիկատների անբավարար մատակարարման, վառելիքաէներգետիկ պաշարների խիստ սակավության պայմաններում հացահատիկի հեկտարային բերքատվությունը մնաց անճարակ, իսկ խաղողի և պտղատու այգիները ոչ միայն լիարժեք չխնամվեցին, այլ դրանցից հարյուրավոր հեկտարներ չորացան և անտառացան: Ավելին, գյուղացին ուրիշ այգիներ կտրեց հացահատիկի ցանքատարածքների պակասի պատճառով, որը բացատրվում էր հացի անբավարարության և դրա գնի բազմակի բարձրացմամբ: Նշված սպառողական բերքատվությունները ու փորձերը շարունակվում են առ այսօր: Այդ բոլորին երբ ավելացնենք նաև եղած պարարտանյութերի, քիմիկատների, վառելիքի, հողի հարկի, ջրի և մյուս ծառայությունների անհամաչափ բարձր գները ու սակագները, ապա պարզ է դառնում, որ շատ շրջաններում անշահավետություն է դարձել հողի մշակումը: Գյուղացին գերադասում է իր ընտանիքի կարիքները հոգալու համար մշակել սեփականաշնորհված հողի մի մասը միայն և շուկա է հանում աննշան քանակությամբ արտադրանք: Նույնը վերաբերում է անասնապահությանը: Միանգամայն ակներև է, որ նման վիճակը խթանեց գյուղատնտեսական մթերքների գների արագ բարձրացումը, մանավանդ որ շուկա բերված արտադրանքի մեծ մասը անմիջապես վերավաճառվում է քաղաքի բնակչության տարբեր խավերի կողմից: Երևանի և ոչ միայն Երևանի շուկաներում որոշ գյուղատնտեսական մթերքների մի զգա-

րիան հայտնվեց ճգնաժամային վիճակում: Արդյունաբերական ձեռնարկությունները աշխատում էին իրենց արտադրական հզորությունների 15-20 տոկոսի չափով, իսկ որոշները ընդհանրապես չէին աշխատում: Նախկինում արտադրվող արտադրատեսակները, որոնց զգալի մասը արտահանվում էր արտասահմանյան 70-ից ավելի երկրներ, իրենց դիրքերը զիջեցին կենցաղային իրերին, որոնց սպառման հիմնական շուկան Հայաստանն էր: Բարեփոխումներ համարվող վերը նշված գործընթացները հանրապետությունը հետ մղեցին աշխարհի հետամնաց երկրների շարքը: Բնակչության 80 տոկոսից ավելին դարձավ անվճարունակ, աճեց գործազրկությունը, մեծացավ հայրենի եզերքը լքող բնակչության թիվը՝ հասնելով 700-800 հազարի: Հացի փող վաստակելու հույսով նրանք գրվեցին նախկին Խորհրդային Միության տարբեր հանրապետություններ, առաջին հերթին Ռուսաստանի Դաշնություն, ինչպես նաև Լեհաստան, Սլովենիա, ԱՄՆ և այլ երկրներ, մի խոսքով, ով որտեղ կարող էր իր գլուխը պահել: Առավել ծանր պայմաններում հայտնվեցին թոշակառուները և զառամյալները, միայնակները, ղարաբաղյան պատերազմում իրենց զավակներին կորցրած ծնողները ու ամուսիններին, նրանց երեխաները: Հանրապետության ղեկավարությունը այս բոլորն անվանեց անցման շրջանի հասարակ երևույթներ, չնշելով, թե դա քանի տարի կտևի, ինչ կարվի բնակչության սոցիալական ծանր վիճակը մեղմելու, գործազրկության բարձր կոտրելու և աշխատատեղեր ստեղծելու ուղղությամբ: Ավելին, 1994-95 թթ. շարունակվեց ապրանքների գների և ծառայությունների սակագների նոր աճ, որը մի քանի անգամ գերազանցեց աշխատավարձի աճը: Կառավարությունը վաղուց արդեն մոռացել է բնակչության նախանձախնդրության շրջանի ավանդների մասին, որի հետ հազարավոր ընտանիքներ հույսեր էին կապել: Դրան ավելացավ անցման շրջանի որոշ բանկերի կողմից բնակչության ավանդների «[illegible]» համարված շարժումը: Հացի գնի տասնապատիկից ավելի թանկացումը էլ ավելի սրեց բնակչության գերակշիռ մասի սոցիալական վիճակը: Իսկ վերջին երկու տարիներին ավանդույթ դարձած աշխատավարձի, թոշակների 3-7 ամիս ուշացումները բնակչության գերակշիռ մասին հասցրին աղքատության գծին: Շատերը սպառեցին ընտանեկան խնայողությունները, իսկ մյուսները վերցնել այլևս ի վիճակի չեն: Կառավարությունը բյուջեի դեֆիցիտը փակելու լավագույն տարբերակ էր համարում ապրանքների և ծառայությունների գների բարձրացումը, որ կշարունակվի այս տարվա մնացած ժամանակաշրջա-

ստացավ 1994-95 թվականներին: Այդ տարիներին, 1996 թ. մայիսի 15-ի դրությամբ, սեփականաշնորհվեցին ավելի քան 2700 փոքր և 400 միջին ու խոշոր ձեռնարկություններ: Այդ գործընթացը սկզբից ևեթ ակնհայտ էր, հատկապես մեծ ձեռնարկությունների սեփականաշնորհման: 1995-ի օգոստոս-սեպտեմբերին սեփականաշնորհման սերտիֆիկատի գինը անցավ 10 հազար դրամի սահմանը, անվանական 20 հազարի դիմաց: Այնուհետև սերտիֆիկատի գինը սկսեց անկում ապրել և հասավ նույնիսկ 2900-3000 դրամի: Ինչո՞վ է բացատրվում այդ անկումը:

Առաջին հերթին սեփականաշնորհված ձեռնարկությունների անկանոն աշխատանքի և երկարատև պարապուրդների պատճառով:

Երկրորդ՝ եղած տնտեսական անտեղի ղեկավարման, բարոյական և ֆիզիկական մաշվածության հետևանքով:

Երրորդ՝ հումքի, նյութերի բացակայության, արտաքին շուկայի կորստով: Եվ վերջապես, անարդյունավետ ղեկավարմամբ և ներդրումների կապիտալի պակասով:

Վերոհիշյալ գործոնների առկայությունից դանդաղեց սեփականաշնորհման գործընթացը, իսկ վերջինս նպաստեց սերտիֆիկատի գնի զգալի անկմանը: Սեփականաշնորհված և սեփականաշնորհվող ձեռնարկությունների աշխատանքը կբարելավվի առաջին հերթին արտասահմանյան գործարարների (անկախ երկրից և ազգությունից) կապիտալի ներդրման հաշվին: Ընդամենը Երևանում կազմակերպված տարբեր երկրներից հրավիրված գործարարների բարձր մակարդակի մի քանի հավաքներին, այնուամենայնիվ, դրանք էական լիցք չհաղորդեցին ներդրումներին: Նույնիսկ արտասահմանում բնակվող մեր հայրենակիցները եկան, տեսան և գնացին: Իսկ պետական մակարդակով հարցը չես լուծի, քանի որ յուրաքանչյուր գործարար կամ ֆիրմա ներդրումներ կկատարի միայն այն դեպքում, երբ կան շահույթ ստանալու բավարար հիմքեր, ապահովություն: Դա առաջին հերթին բացատրվում է նախկին Խորհրդային Միության հանրապետությունների և արտասահմանյան այլ երկրների հետ տնտեսական կապերի խզմամբ, էներգակիրների սակագների բարձրացմամբ և, ինչու չէ, կառավարության կողմից սեփականաշնորհված ձեռնարկությունների հանդեպ անուշադրությամբ: Ահա թե ինչու հաշվի առնելով նշված և այլ բնույթի դժվարությունները, արտասահմանյան և հայաստանյան գործարարները դժվարանում կամ ընդհանրապես հրաժարվում են ներդրումներից, իսկ սեփականաշնորհված ձեռնարկությունները մնում են փակ կամ էլ աշխատում են աննշան ծանրաբեռնվածությամբ: Այն

երբ աշխատուժը մեր հանրապետությունում վարձատրվում է շատ ցածր: Նվազում է նաև հումանիտար օգնությունը, որի հույսը փայփայելն անհեռանկարային է:

Չնայած ժողովրդական տնտեսության ճյուղերի և ձեռնարկությունների ծանր ֆինանսատնտեսական վիճակին, սեփականաշնորհումը 1996 թ. շարունակվում է: Նախատեսված է դրանում ընդգրկել 200 փոքր և 650 միջին ու խոշոր ձեռնարկություններ: Նախապատրաստվում է լրացուցիչ սերտիֆիկատների թողարկումն ու բաշխումը: Ի՞նչ կտա, այսպես ասած, մեծ սեփականաշնորհումը և նոր սերտիֆիկատների բաշխումը:

Դատելով վերջին 6-8 ամիսների սեփականաշնորհման արդյունքներից, պարզվում է, որ դրանք զգալիորեն ցածր են 1994-ի II կիսամյակի և 1995-ի առաջին 8-10 ամիսների ցուցանիշներից: Սեփականաշնորհման հանդեպ հետաքրքրությունը նվազել է: Այդ է վկայում նաև սեփականաշնորհման սերտիֆիկատների շուկայական գների կտրուկ անկումը: Նոր սերտիֆիկատների բաշխումը, ինչ խոսք, ավելի կիջեցնի դրանց շուկայական գինը, որ ազգաբնակչության մեծ մասին կստիպի դուրս մնալ սեփականատիրությունից, միաժամանակ կվատթարանա նրա սոցիալական վիճակը: Ի դեպ, ինչպիսի՞ն է այն ներկայումս:

Ինչպես վերը նշեցինք, հանրապետության ազգաբնակչության 80 տոկոսը հայտնվել է աղքատության մեջ, կամ դրա սահմանագծից ավելի ցածր նյութական վիճակում: Աղքատների սոցիալական խավը, որը ամենամեծն է հանրապետությունում, կարող է իր ֆինանսական հնարավորությունների սահմաններում միջին հաշվով օրական ծախսել իր առաջին անհրաժեշտության միջոցների համար 1-1.5, իսկ ընչազուրկները՝ մինչև մեկ ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամ: Նրանց մեծ մասը հնարավորություն չունեն ոչ միայն բավարարելու իրենց կարևոր կենսական պահանջները, այլև կանոնավոր կերպով վճարելու սպառած էլեկտրաէներգիայի, կենցաղային ջրի, կոմունալ-կենցաղային սպասարկումների վարձը, այլևայլ վճարումները: Շատ-շատերը ընկել են մեծ պարտքերի տակ և զրկվում են էլեկտրական լույսից, կենցաղային ջրից և մյուս սպասարկումներից, այդ թվում բժշկական, զրկվելու սպառնալիքի տակ: Այս բոլորի մասին իր հեռուստատեսային ելույթում խոսեց նաև հանրապետության նախագահը:

Մնում է հուսալ, որ նոր կառավարությունը ամենայն լրջությամբ կմոտենա արծարծված հարցերին և 1997 թ. պետական բյուջեով հնարավորին չափով կլուծի վերը նշված օրհասական հարցերը:

ԿԱՐՈ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

ԹԵՄ

«Արցախը կմնա հայկական տարածք»

«Եկեղեցուց օտարված, հավատն ինչ-որ չափով կորցրած մեր ժողովուրդը օրեցօր վերադառնում է իր ազգային ակունքներին: Մենք բոլոր միջոցները պետք է ձեռնարկենք Արցախի պատմական արժեքները կորստից փրկելու, մեր պատմությունն ու ճշմարիտ հավատը պահպանելու համար», ասաց Արցախյան թեմի առաջնորդ Պարգև եպիսկոպոս Մարտիրոսյանը «Ազգի» համար տված հարցազրույցի ժամանակ: Նրա վկայությամբ, 1989-ի հոկտեմբերից թեմի ջանքերով վերակենդանացել և գործում են Գանձասարի, Խանածախի եկեղեցիները: Արդեն յոթ տարի է՝ ամեն օր ժամերգություններ են արվում մայրաքաղաք Ստեփանակերտի երբեմնի ղողանջող եկեղեցու տեղը կառուցված պետական թատրոնի դահլիճում: «Ավելի քան 60-ամյա լռությունից հետո կրկին ղողանջում են հայ եկեղեցու զանգերը Արցախի հնամյա հողում, նշեց Պարգև Սրբազանը: Ազգային ավանդույթներն ու սովորու-

թյունները ավերող համայնավարական կարգերի օրոք ոչ միայն արգելվել են կրոնական քարոզչությունները, այլև ժողովրդի աչքի առաջ քանդվել, կործանվել են երկրամասի բազմաթիվ քրիստոնեական սրբավայրեր, վանքեր ու եկեղեցիներ: Իրենց ինքնուրույն հաստատման համար ոտքի ելած արցախցիները այսօր նորոգել, վերակառուցել են դրանցից շատերը»: Մոտ ժամանակներս թեմը պատրաստվում է վերաբացել Մարտակերտի շրջանի Ներքին Հոռաթաղի, Մարտունու շրջանի Ամարասի, Շուշիի Ղազանչեցոց, իսկ գարնանից՝ նաև Քաշաթաղի (Լաչինի) եկեղեցիները: «Մենք ձգտում ենք ավելի լայն ու նոր ձևերով տանել քարոզչությունը, ասաց թեմի առաջնորդը: 1991 թ. գործող հրատարակչությունն արդեն մի քանի՝ մոտ 40 գրքեր է տպագրել: «Գանձասար» խորագրով ռադիոհաղորդումները հաճույքով լսում են ոչ միայն Արցախում, այլև Հայաստանում և սփյուռքում: Քարոզներ ենք հնչեցնում հեռուստատեսությամբ: Մենք առաջարկել ենք կրթական համակարգ մտցնել (շաբաթական մեկ ժամ) Աստվածաշնչի ուսումնասիրությունը, ԼՂՀ բանակի ստորաբաժանումներում ունենալ գնդերեցներ»:

Սրբազանը նաև նշեց, որ ազատագրված տարածքներում կան հայերի ձեռքերով կառուցված հազարավոր սրբավայրեր՝ վանքեր, եկեղեցիներ, մատուռներ, խաչքարեր, որոնք կարոտ են ուսումնասիրման, վերականգնման, պահպանման: Արցախյան թեմը միջոցներ է ձեռնարկում այդ ուղղությամբ: Քարվաճառում (Քելբաջար), օրինակ, արդեն քարտեզագրվել են տասնյակ հայկական հուշարձաններ: Պետական աշխատանքներ պետք է իրականացվեն նաև ազատագրված այլ շրջաններում:

«Մենք աստվածահաճո նպատակ ունենք նաև՝ Շուշիի Ղազանչեցոց եկեղեցին վերակառուցելուց հետո դարձնել Մայր տաճար, Արցախի թեմի հոգևոր կենտրոն՝ դրան հարող տարածքում կառուցելով ճեմարան, գրադարան, գանձատուն, տպարան, մի խոսքով՝ ճարտարապետական հուշարձանների մի ամբողջ համալիր», տեղեկացրեց եպիսկոպոս Մարտիրոսյանը:

Անդրադառնալով ղարաբաղյան ճգնաժամի կարգավորման խնդրին, Սրբազանը ընդգծեց, որ ինքը լավատեսորեն է տրամադրված և հավատում է Արցախի պայծառ ապագային: «Ամեն դեպքում Արցախը կմնա որպես հայկական տարածք», վերջում ասաց թեմի առաջնորդը:

[illegible] ԱՂԱՋԱՆՅԱՆ
Ստեփանակերտ

ԱԶԳ

Միջազգային

Չիկագոյի միջազգային մայր կենտրոնը ստեղծվել է Վաշինգտոնի նույնանուն կենտրոնի հիման վրա։ Չիկագոյի մայր կենտրոնին նախանձում են քաղաքային տարիքի գրասենյակի, մի քանի տնտեսական ընկերություններ։ Այն ոչ կոմերցիոն կազմակերպություն է։ Մամլո կենտրոնը տեղավորված է մի նախկին կան շենքի հարկերից մեկում, իսկ շենքն ամբողջությամբ պատկանում է Քրիս Քենեդուն։ Ընդհանրապես, ԱՄՆ-ում ընդունված է, որ շենքերը ստացվեն ջրի և մորթեղենի շնորհիվ։ 1830 թ. Չիկագոն ուներ 100 բնակիչ, բայց արդեն 7 տարի հետո 400 մարդ Չիկագոն համարում էր իր հայրենիքը։

Ունենալով ջրային տրանսպորտ և բազար ուղղություններով ծավալվող երկաթուղի, Չիկագոն դարձավ արդյունաբերական կենտրոն։ Միջինը նվազագույն անտառներով, հարավից ասացվող ամռանը։ Միննո ներքից ասացվող երկարի համար, հացահատիկի վերամշակվում էր Չիկագոյում։ Եվ այդ ամենի հա գործությունը, անհնի արդյունաբերությունը, մեծածախությունը։ Չիկագոյի ավտոմեքենա համալսարանում են 25000 ուսանողներ։ Քաղաքն ունի 475 տարրական դպրոց։ Կարողեմ դպրոցների ամենամեծ ցանցը այս քաղաքում է։

Քաղաքի խորհրդանիշը համարվում է Սիրեռսի աշտարակը, որն ունի 110 հարկ, 400 մ բարձրություն։

Չիկագոն առանձնանում է ոչ միայն լանդշաֆտով։ Համաշխարհային բարձր տեխնոլոգիայի, որպես կանոն, միշտ առաջնորդվում է այս

ԳՈՐԾՈՒՂՈՒՄ

Չիկագո՝ խաղերի քաղաք

Այստեղ բնութագրեց ԱՄՆ-ի Իլինոյս նահանգի մայրաքաղաք Թիմ Ռայնը Չիկագոյի միջազգային մամլո կենտրոնի տնօրենը։ Հայաստանից ԱՄՆ մեկնած լրագրողների մեր խմբի հետ ունեցած հանդիպման ժամանակ Թիմ Ռայնը հաճույքով տեղեկացրեց մեզ, որ իր կինը հայուհի է և որ ինքը որոշ իմացություններ ունի Հայաստանի մասին։ Իր քաղաքն առանձնակի հպարտությամբ ներկայացնող մեր զրուցակիցը ափսոսանք հայտնեց, որ մենք Չիկագոյում ենք գտնվելու ընդամենը 3 օր, ուստի չենք հասցնելու շատ բան տեսնել այստեղ։ Ափսոսալ, իհարկե, արժեր, քանի որ մեր կարծիքով այցը Չիկագո փոխհատուցվում էր նրանով, որ մենք այստեղ էինք գտնվում բացառապես հանգստյան 3 օրերի ընթացքում։

վարձակալությամբ տրամադրվում են տարբեր գրասենյակների։

Գրասենյակների մեծամասնության և հենց շենքի մեծության պատճառով տվյալ շենքի հասցեն բավականին խոշոր տառերով միջին գույնագույնի տառի չափով գրվում է անմիջապես շենքի մուտքի վերևում, որպեսզի այդ հասցեում գտնվող գրասենյակները գտնելը դյուրին լինի։

Չիկագոյի միջազգային մամլո կենտրոնի նպատակն է աջակցել քաղաք այցելող արտասահմանյան լրագրողներին նրանց աշխատանքը հեշտացնելու համար։ Մամլո կենտրոնը կոչված է արտասահմանցի լրագրողների համար կազմակերպել թե առանձին հարցազրույցներ այս կամ այն պաշտոնյայի հետ, թե առավել լրագրողների առաջարկած թեմաներով։ Կենտրոնը նաև այլ կարգի աջակցություն է ցուցաբերում լրագրողներին։ Մեր խմբին, օրինակ, Ռայնը բարեհաճորեն հանձնեց մամլո կենտրոնի համակարգիչը 1 տարով համար, որը մի շարք աշխատություններ էր ընձեռում, հատկապես հեռահաղորդակցային միջոցառումների կենտրոններ այցելելիս առավել դյուրին դարձավ։

Չիկագոյում մենք այցելեցինք նաև Արվեստի պանթեոն, որ այդ օրերին ցուցադրվում էին Դեգայի նկարները։ Զարմանալի հաճույք պատճառեցին տեսնել այնտեղի նկարների բնօրինակները, որոնք տեսնել անգամ չէինք կարող։ Անմոռանալի էր տեսնել նաև Ար-ըի Գոգյա նկարները։

Մեծ բարեբախտություն էր վիճակվել մեզ դիտելու իսպանական վերածննդից մինչև սիմվոլիստական նկարչական ուղղությունների պատկանող բնօրինակները։

Ամերիկյան մամլո կենտրոնին տեղեկացրին, որ յուրաքանչյուր տարի այստեղ այցելում է 1500 լրագրող։ Կենտրոնի մեծ առանձնահատկությունը ԱՄՆ-ի գեներալական կառավարության համակարգումը։ Չիկագոյում հրատարակվում է ամերիկյան մամուլում իր մեծությամբ 3-րդ տեղը զբաղեցնող «Չիկագո Տրիբյուն» թերթը, որ այցելությունը, ցավոք, ծրագրով նախատեսված չէր։

Չիկագոն ոչ միայն խաղերի քաղաք է։ Ամերիկյան հնդկացիների լեզվով «չիկագո» նշանակում է վայրի սոխի անտառ։ Չիկագոյի առաջին մշտական բնակիչը եղել է Հայիթիի ժան Բապտիստ դյու Սաբլեն, որի երեկներով ֆրանսիական և աֆրիկյան արյուն էր հոսում։ 1779 թ. Չիկագոյում նա կառուցեց առևտրի կետ և սկսեց հնդկացիներից մորթի գնել։ Ընդհանրապես, ասում են, որ Չիկագոն կառուցվել է ջրի և մորթեղենի շնորհիվ։ Երբ բնակչությունը վարակված էր խոլերայով, իսկ քաղաքի ամենամեծ մասը ջրի տակ էր հայտնվել։

Գեղեցիկ ու գայթակղիչ էր Չիկագոն, և 10 տարվա ընթացքում տեղի բնակչությունն ավելացավ 500 հազարով։ Որպես արդյունաբերական հանգույց և դարպաս դեպի Արևմուտք Չիկագոն դարձավ ֆինանսական և մշակութային մայրաքաղաք։

1933 թ. Չիկագոն դարձավ ամերիկյան գնացքների փոխադրման մայր կենտրոնը։ Նրա օդանավակայանը աշխարհում համարվում է ամենածանրաբեռնվածը, իսկ երկաթուղին ամենազբաղվածն է ԱՄՆ-ում։ Չիկագոյի բնակչության ամենաբարձր ցուցանիշը եղել է 1950 թ., երբ բնակչության թիվը հասավ 3,6 մլն, իսկ 1990 թ. սկզբներին 2,8 մլն։ Մետրոպոլիայի բնակչությունը 8 մլն է։

Չիկագոն արդեն 160 տարեկան է։ Այստեղ է գտնվում աշխարհի 1-ին երկնաքերը, իսկ աշխարհի 6 ամենաբարձր երկնաքերերից 3-ը ևս Չիկագոյում են։ 1-ին երկնաքերը կառուցվել է 1885 թ., այն ուներ 9 հարկ։ 60-ական թթ. մոդեռն ճարտարապետությունը Չիկագոն լցրեց երկինք ձգվող մեծադիր կառույցներով։

Չիկագոն խոշորագույն էթնիկական խառնարան է, այստեղ խոսում են 80 լեզվով։ Աֆրոամերիկյան համայնքները լատինական և լեհական համայնքներ են։ Հայկական համայնքը փոքր է։ Չիկագոյի խառնածինների բնակչությունը կազմում է 19,6 տոկոս։

Չիկագոյում բիզնեսն ու քաղաքականությունը միշտ միահյուսված են եղել։ ԱՄՆ-ի քաղաքական բեմահարթակում Չիկագոն գլխավոր դերակատարներից մեկն է։ Այստեղ մեծ թվով քաղաքական կուսակցական համաժողովներ են անցկացվել։ 1860 թ. Լինքոլնի հանրապետական կուսակցության համագումարից մինչև 1968 թ. դեմոկրատական կուսակցությունը։

Քաղաքին հատուկ են մեխանի... [illegible] Տարածված են հատկապես կոռուպցիան և կազմակերպված հանցագործությունը, որի դեմ պայքարում հայտնի է Better Government Association հասարակական կազմակերպությունը։ Դրա մասին ասեց ռեֆ անկախ դատական համակարգում։ Այն ստեղծվել է 1923 թ., երբ անհրաժեշտ 10 կազմակերպություններ խմբավորված հանդես եկան կազմակերպված հանցագործության դեմ։ «Նման փաստեր այսօր շատ են, դրանք կարող են նույն ծառայել բանտեր ուղարկելու ծախսերի առաջնորդների», հանդիպման ժամանակ ասաց կազմակերպության տնօրենը։

Կազմակերպությունը համագործակցում է լրագրողների հետ, նրանց իրավաբանական խորհուրդներ տալիս այս կամ այն լրագրողական հետաքննության իրականացման։

Երբ երկրում հայտնվում է գաղտնի կառավարության մասին իրազեկ աղբյուր, որն, ի դեպ, միշտ խոստանում է չէ անհրաժեշտ տեղեկատվությունը, նրան ասվում է. «Դու դա պարտավոր ես անել Ամերիկայի համար»։ Տնօրենի խոսքերով, այս բառերը, որպես կանոն, մաքուր ազդեցություն են գործում։

Հայաստանի մասին խոսելիս տնօրենն ընդգծեց հետևյալը. «Հայաստանը նոր է դուրս գալիս ամբողջատիրական հարաբերությունների ասպարեզ, և մեզ անհրաժեշտ է ուշադրություն ունենալ և անկախ ապրել կառավարություն, որը կարողանա պահպանել մեզ և մեր ազատությունը կառավարությունից»։ «Պետական կառույցները պետք է, մանավանդ Հայաստանի պես երկրներում, պետության ազատության նկատմամբ կասկածանքով լրագրողներից, որոնք պետք է կարողանան նույնպես իշխանության փոփոխմանը», մեր զրույցը եզրափակեց Better Government Association-ի տնօրենը։

[illegible]

ՀՐԱՍ

Իրանն առաջիկա տարեք կսկսի նավթի արտահանումը

ԹԵՀՐԱՆ, 4 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, «ՓԱՍՏ»։ Իրանի նավթի նախարարության ներկայացուցիչ Թահա Համունդ Մուսան դեկտեմբերի 3-ին հայտարարեց, թե ծոցի ճգնաժամից հետո առաջին անգամ Իրանի նավթը միջազգային շուկա դուրս կարտահանվի առաջիկա տարվա ընթացքում և ավելացրեց, թե Բաղդադի իշխանությունները արդեն իսկ մոտ 50 ընկերությունների հետ «նախնական համաձայնագրեր» են ստորագրել։ Ներկայացուցիչը ավելացրել է, որ երեքշաբթի օրը Իրաք է ժամանել նավթի հսկողության մասնագետների մի խումբ, որը ենթադրյալ ժամկետներ ստացած հետազոտություններ կկատարի Իրաքից Թուրքիա ձգվող զույգ նավթամուղների վրա, որտեղ պատասխանների առաջն առնելի։ Մուսան շեշտել է, թե նաև, իրաքյան Մինա էլ Բաքր նավահանգիստը պետք է գործածվի նավթի կեսն արտահանելու համար։ ՄԱԿ-ի և Իրաքի միջև կայացած սահմանափակ հնարավորությամբ նավթ արտահանելու համաձայնագրի պայմանները արտոնություն են տալիս Իրաքի իշխանություններին, որ առաջիկա վեց ամիսներին 2 միլիարդ դոլար արժողությամբ նավթ արտահանեն, ստացված գումարներով Իրաքի ժողովրդին մարդասիրական օժանդակություն տրամադրելու պայմանով։

Իրանը դեմ է Իսրայելի հետ դաշնագրի ստորագրելուն

ԴԱՄԱՍԿՈՍ, 4 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՏ-DPA։ Իրանի արտգործնախարար Ալի Աքբար Վելայաթին երեքշաբթի օրը վերահաստատել է, որ իր երկիրը խիստ դեմ է իսլամական պետությունների և Իսրայելի միջև որևէ խաղաղ համաձայնություն ստորագրելուն։ Արտգործնախարարը այս դիտողությունները արել է Սիրիայի նախագահ Հաֆեզ Ասադի հետ շուրջ յոթ ու կես ժամ տևած զրույցից հետո։ Իրան վերադառնալուց առաջ Վելայաթին ասել է, թե Հաֆեզ Ասադին է փոխանցել Իրանի նախագահ Հաշեմի Ռաֆսանջանիի նամակը, սակայն դրա բովանդակության մասին մանրամասներ չի հելել։ Վելայաթին Սիրիա էր մեկնել երկուշաբթի օրը։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Հելմուտ Քոլ. Զարմանալի ճանապարհ «չսիրված անձից» դեպի լրատվության աստղ

Այս օրերին Գերմանիայի Դաշնակցային Հանրապետության հեռուստատեսությունը և մամուլը սովորականից ավելի հաճախ են անդրադառնում կանցլեր Հելմուտ Քոլի գործունեությանը, նրա անցյալին և ներկային։ Հոկտեմբերի վերջին Հ. Քոլը դարձավ հետպատերազմյան դաշնակցային Գերմանիայի ռեկորդային կանցլերը։ 36 տարի քաղաքականության մեջ լինելով, նա այնքան պատմություններ է կարդացել, լսել ու դիտել իր մասին, որ լրագրողների գնահատականները նրան հազվադեպ են զայրացնում։ Նրան ծանոթները ասում են, որ կանցլերը առանձնապես մեծ կարծիք չունի լրատվության միջոցների աշխատակիցների մասին, թեև, մյուս կողմից, գիտակցում է, որ երբեմն նրանցից կախման մեջ է։ Իր պաշտոնավարման 14 տարիների ընթացքում Հ. Քոլին հաջողվել է լրագրողների հետ «կապ չունենալու» ծեսը մշակել։

Հելմուտ Քոլ-լրագրողներ հարաբերությունը երկար պատմություն է։ Այդ պատմությունը որոշակի լույս է սփռում նաև դաշնակցային Գերմանիայի առնվազն խառն տարվա գոյության վրա։ Այն նաև ամփոփում է բազմաթիվ փոքր պատմություններ, որոնք ինչ-որ դեր են ունեցել տարբեր լրագրողների կենսագրություններում։ Գրեթե յուրաքանչյուր գերմանացի լրագրող, որն առնչվել է Գերմանիայի քաղաքականությանը, իր անձնական հիշողությունն ունի Հ. Քոլի հետ կապված, որն էլ սիրով պատմում է ընկերների շրջապատում։ Այսպես, արեւմտագերմանական ռադիոյի (WDR) աշխատակիցը հիշում է, թե ինչպես էր կանցլերը հարցազրույցից առաջ խայթող տոնով դիտողություն անում. «Դուք էլի այնքան շատ եք։ Մեկ է, ամեն ինչ բառս է գնալու»։

Հ. Քոլի հետ ունեցած իր «արկածների» է վերհիշում «Զյուդդոյչե Ցայտունգ»-ի թղթակիցը. «1984 թ. Իսրայել կատարած անհաջող այցի ժամանակ վերջինս, գտնվելով Քոլի կողքին, լսում է նրա անշնորհք և կոպիտ կշտամբանները և դրանք անմիջապես գրի առնում։ Երկու տարի անց, ընտրարշավի ժամանակ, Հ. Քոլը այդ թղթակցի անունը անձամբ ջնջեց կարծատև հարցազրույցի հրավիրվածների ցուցակից։ Ասում են, հետ կանցլերը այդպես էլ խոստովանել է, թե չի ցանկանում նրա հետ զրույց ունենալ։ Դա էլ կանցլերի մարդկային իրավունքն էր։

Հելմութ Քոլի անվստահությունը պատճառներ ունեն։ Ավելի վաղ, երբ նա Ռայնլանդ-Պֆալցի վարչապետն էր, լրագրողների հանդեպ անկաշկանդ վերաբերմունք ուներ, ինչպես հիշում են ականատեսները։

Ամեն ինչ փոխվեց Բոնն տեղափոխվելուց հետո։

Լրատվական միջոցների հետ կապված ամենամեծ խնդիրը Հելմութ Քոլի համար այն էր, որ նա պարզապես չէր կարող հրաժարվել բերանից և կենտրոնանալ հեռուստատեսության վրա, որովհետև հենց հեռուստատեսությունից էր վախենում։ Այդ բնույթի ծանր հոգեկիճակ նա առաջին անգամ ապրեց 1976 թ. ընտրարշավի ժամանակ հեռուստաբանավեճի ժամանակ։ Հ. Շմիդտը այն աստիճան զայրացրեց Քոլին իր անտարբեր պահվածքով, որ վերջինիս նյարդերը արդեն կեսգիշերին տեղի տվեցին («Դուք Ձեր գործողությամբ, Դուք...»), և նրան դուրս դարձավ, որ պարտությունն է գրել։ Դրանից հետո, Հ. Քոլը սկսեց ավելի շփվել լրագրողների հետ։ Եվ նրանք, որ պարտվել էր նվազագույն տարբերությամբ, զերադասեց հանդես գալ Մայնցի հաղորդակցության հետաքրքրությունների կենտրոնի աշխատակիցների ողջույնին, թե կատարվածի պատճառն այն է, որ նկարահանող աշխատակազմը Քոլին պատշաճ չէր վերաբերվել...

Տարիներ անց Հ. Քոլի քաղաքական կարիերայի ավարտը կանխագուշակեցին այնպիսի ազդեցիկ լրատվական միջոցներ, ինչպիսին էին «Ցայտ» շաբաթաթերթը և «Շպիգել» հանդեսը, իսկ հանրահայտ «Շպիգել»-ը, Լոթար Շպեթի հետ համագործակցելով, նույնիսկ առաջ էր մղում այդ «ավարտը»։ Սակայն հակառակ ավարտի հասավ ոչ թե Հ. Քոլը, այլ ինքը Լ. Շպեթը, որն էլ դարձավ իսկ «Շպիգել»-ի օգնությամբ։ Այնուհետև հաջորդեց վերամիավորումը։ Այդ օրերին «Շպիգել»-ը գլխավոր թղթակից Ռուդոլֆ Աուգշտայնը գրեց, որ «քաղաքական գործիչ Հ. Քոլին այլևս հնարավոր չէ ընչել հոգատական ասպարեզից», մամուլի խոսքեր, որ բացահայտում են կանցլերի, թե նրան բան անցնողում էին ծնողավորելը էր...

Անցել է համարյա յոթ տարի, և Հելմուտ Քոլը, կարծես, դադարել է լրատվական միջոցների «սիրելին»։ Եվ որոնց շատ է թվում խոսել «զույգ» թշնամությունը, առաջին հերթին նկատում են «դրսից» գիտողները, ինչպես պատահում դաշնակցային նախագահ Ռ. ֆոն Վայցզեկերը և կամ էլ ամերիկացի կին լրագրողը, որը նույն հարցի կապակցությամբ ասումներ էր անցկացնում Բոնում և զարմանում հարցնում բոլորին, թե որն է պատճառը, որ գերմանական լրագրությունը Հ. Քոլին այլևս չի ճնշադատում։

ԸՍՏ «ՅՈՒՆԳԵ ՎԵԼՏ»-Ի

ԱԶԳ

Մշակույթ

Մեր սերնդին են [illegible] «Չիրակ» [illegible]

«Չիրակը» լույս է տեսնում 1956 [illegible] 40 [illegible]

ԹՄՄ «Չիրակ» գրական-մշակութային ամսագիրը 40 տարեկան

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ԵՐԵՎԱՆ

Բարեգործական համերգ նվիրված հաշմանդամների միջազգային օրվան

Ա. Խաչատրյանի անվան համերգասրահում տեղի ունեցավ բարեգործական համերգ նվիրված հաշմանդամների միջազգային օրվան: Համերգի նախաձեռնողները և կազմակերպիչները՝ ՀՀ յուրահատուկ երեխաների օգնության «Հույս և ապագա» բարեգործական միության անդամները, կարողացել էին ստեղծել ջերմ մթնոլորտ երեխաների և նրանց ծնողների համար: Այդ «աստվածահաճո, բարի միջոցառմանը», որը նվիրումով ու հուզականությամբ վարեց Սարգիս Նաջարյանը, իրենց ելույթներով մասնակցեցին հանրապետության ճանաչված և վաստակավոր արտիստներ Նորայր Ժամհարյանը, Մարգարիտ Շահինյանը, Ավետյանա Խանումյանը, Վլադիմիր Աբաջյանը, Սերգեյ Կարապետյանը, Ժենյա Ավետիսյանը, Գևորգ Մանասարյանը, Համիկ Հացագործյանը, Արկադի Մարտիրոսյանը, Վերա Հակոբյանը, Գայանե Ներսիսյանը և այլք: Առանձնահատուկ ջերմությամբ ընդունվեց երաժիշտ Վահան Նահապետյանի ելույթը, որն իր հոգու աչքերով տեսնելով կյանքի պայծառ գույները, կատարեց իր իսկ դաշնամուրային ստեղծագործությունը՝ «Գարնանային զողանջները»՝ կենսահաստատ երանգներով: Իսկ փոքրիկ Դավիթ Գրիգորյանն անուրանալի տաղանդով ներկայացրեց մի ծավալուն հատված Գր. Նարեկացու «Մատյան ողբերգության» պոեմից: Միջոցառմանը ներկա էին ԱՄՆ-ի, Անգլիայի, եգիպտոսի դեսպանատների ներկայացուցիչները: Սոցիալական ապահովության նախարարի տեղակալ Գագիկ Եգանյանն իր ելույթում նշեց, որ հասարակությունն այնքան է առողջ, ինչքանով տեսնում, լսում է հաշմանդամների խնդիրները: Ելույթ ունեցավ նաև Հայաստանում ՄԱԿ-ի Զարգացման ծրագրի ղեկավար Ինյու Ֆոլվերբեն: «Աշխարհում 300 միլիոն հաշմանդամ կա, Հայաստանում՝ 100.000, որոնց մեծ մասը հաշմանդամ է դարձել երկրաշարժի պատճառով: Սակայն մարդուն հաշմանդամ է դարձնում ոչ այնքան հիվանդությունը, որքան շրջապատը: Երբ այն համարեցված լինի, հաշմանդամները կապրեն ինչպես նորմալ մարդիկ: Չմոռանանք, որ մեզանից յուրաքանչյուրը հաշմանդամ է այս կամ այն կերպ: Յուրաքանչյուր ոք պիտի պատասխանատվություն զգա կողքինի հանդեպ և օգնի մեզ»: Պատասխանատվության, սիրո, հոգատարության մի փոքրիկ փորձ էր նաև այս դեկտեմբերյան հանդիպումը, որ գուցե թե սովորական հայերից մեկն է ավելի դառը կամ մեծ ճանապարհին: Այդ փոքրիկներից շատերն առաջին անգամ էին լինում նման դահլիճում և երջանիկ էին զգում իրենց, անկաշկանդ ու ազատ: Եվ այն ուրախ, ինքնամփոփ ժպիտները, որ ծաղկել էին նրանց և նրանց ծնողների այլերում, վկայում էին, իրենց նվիրված տոնը կայացավ:

[illegible]

Ջերմուկում մշակույթի աշխատողները աշխատավարձ չեն ստանում

Երեկ հեռախոսով կապվելով մեր խմբագրության հետ, Ջերմուկից մի խումբ քաղաքացիներ, տեղի երաժշտական դպրոցների, ակումբային բոլոր հիմնարկների անունից հայտարարեցին, որ օգոստոս ամսից ի վեր, հակառակ բարոյականության խոստումներին, չեն ստանում իրենց աշխատավարձը, ինչի հետևանքով մատնվել են անելանելի կացության: Նրանց ասելով, անցյալ շաբաթավերջին ՀՀ վարչապետ Արմեն Սարգսյանի ճառին հետևել են հեռուստաէկրանով: «Շատ հավանեցինք, հուսադրվեցինք և հուսահատվեցինք», ասում են նրանք, սակայն հույսները հօդս կցնդեն, եթե անմիջականորեն լուծվի «տարօրինակ կերպով» ծնդվող խնդիրը՝ մշակույթի աշխատողների աշխատավարձի վճարումը: «Գուցե որև վարչապետը տեղյակ չէ՞ այս վիճակից», վերջում հարց տվեցին նրանք և ավելացրին, որ Ջերմուկում ոչ բյուջետային և նույնիսկ արտադրական ձեռնարկությունների աշխատողների վիճակն այս խնդրով ավելի բարվոք չէ:

Վանաձոր. Ավարտվեց «Աշուն-96» ուսանողական փառատոնը

Վանաձորի «Երևան» կինոթատրոնում ավարտվեց «Լիլիթ և Լույսեր» մանկապատանեկան հասարակական բարեգործական հիմնադրամի և «Նոր սերունդ» երիտասարդական միության կազմակերպած «Աշուն-96» ուսանողական փառատոնը, որը տևեց 3 օր: Անցկացվեցին կլոր սեղաններ՝ «Երիտասարդության դերն այսօրվա հասարակությունում», «Հայ դատը», «Երիտասարդը և ավետարը» թեմաներով: Փառատոնի ընթացքում ելույթ ունեցան մանկավարժական ինստիտուտի, ճարտարագիտական և բաց համալսարանների, երաժշտական ուսումնարանի, տեխնոլոգիական, պոլիտեխնիկական և գյուղատնտեսական տեխնիկումների գեղարվեստական խմբերը, անհատ կատարողներ, երգիչներ, ասմունքողներ: Անցկացվեցին նաև մի շարք այլ գեղարվեստական միջոցառումներ, խաղ-մրցույթներ, կինոդիտումներ: Փառատոնի կազմակերպչական հովանավորներն են ԱԺ պատգամավոր Վիկտոր Դալլաքյանը և Վանաձորի կինովարչության ղեկավարությունը:

Ա. Ա.

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

Ցուցահանդես Աղավնի Ստեփանյանի հիշատակին

Աղավնի Ստեփանյանի անունը խորին հարգանքով ու պատկառանքով են տալիս բոլոր նրանք, ովքեր բախտ են ունեցել աշխատել նրա հետ կամ լինել այդ տարիների գրադարանի ընթերցողը:

Շնորհալի հայուհին արդեն ճանաչված ու հմուտ ղեկավարի համբավ ուներ, երբ 1937-ին նշանակվեց Պետական գրադարանի տնօրեն և այն ղեկավարեց շուրջ տասնյոթ տարի: Այդ ժամանակահատվածում շահագործման հանձնվեց Ալեքսանդր Թամանյանի նախագծով կառուցված հարմարավետ նոր շենքը, վերադաս մարմինների որոշմամբ գրադարանը համարվեց ազգային գրադարան և իրավունք ծնող քերեց համակողմանիորեն համալրել գրային ֆոնդերը: Գրադարանը համարվեց մեթոդական կարևոր հանրապետության բոլոր գրադարանների համար: Ներդրվեց առաջնակարգ գրադարանային աշխատանք:

1947 թվականից սկսեց լույս տեսնել «Նշանավոր և հիշարժան տարեթվեր» օրացույցը, որոնց կազմման և խմբագրման աշխատանքներին մասնակցեց նաև ինքը՝ տնօրենը: Նրա հեղինակության շնորհիվ գրադարանի հետ կապվեցին ժամանակի անվանի մտավորականներից շատերը: Նրա ծննդյան 90-ամյակին նվիրված ցուցահանդեսում, որը բացվել է Ազգային գրադարանում, ներկայացված լուսանկարներից մեկը պատկերում է գիտխորհրդի նիստը, որին մասնակցում է Ալեքսի Խաչատրյանը: Ցուցահանդեսի առթիվ ելույթ ունեցողները

[illegible] հատկապես նշեցին, որ նա սպա[illegible] տարիներին կարողացավ փրկել ռազմագերիներ [illegible] Իշխանյանի և Հայկ Ղազ[illegible] Վերջիններս, անշուշտ, արժանին հատուցեցին, [illegible] իրենց նվիրված աշխատանքով դարձան գրադարանային գործի ու մատենագիտության մեծ երախտավորներ և խոշոր ներդրում ունեցան այդ բնագավառում:

Ա. Ստեփանյանը պատմական գիտությունների թեկնածու էր, եռանդուն լրագրող, բանիմաց դասախոս, որոնք հավաստում են ցուցահանդեսի [illegible], պարբերականների հոդվածները, լուսանկարներն ու նամակները:

[illegible]

ՓԱՐԻԶ

Մահացավ Էդիսոն Դենիսովը

Փարիզի հիվանդանոցներից մեկում մահացավ ժամանակակից հանճարեղ կոմպոզիտոր Էդիսոն Դենիսովը: Այո, ինչպես հանճարեղ ստեղծագործող: Նրան այդպիսին էին ճանաչում ողջ աշխարհում և ոչ այնքան իր հայրենիքում՝ Խորհրդային Միությունում: Նրա սիրտը չդիմացավ բազմաթիվ վիրահատություններին, որոնք նա տարավ վերջին ժամանակներս 1994 թ. ամռանը պատահած ծանր ավտովթարից հետո դժվար էր ինչ-որ բան հուսալ: Այնուամենայնիվ, շնորհիվ ֆրանսիական բժշկության, սիբիրյան անավոր ամուր կոփվածության և ոգու զարմանալի ուժի կոմպոզիտորը երկու տարի ապրեց և ստեղծագործեց:

Դենիսովին ավելի հարազատ էին ֆրանսիական երաժշտության կառուցվածքային հղկվածությունը և գունագեղ նրբայնությունը, նրա գործունեությունը կապված էր Ֆրանսիայի հետ, այդ երկրում նա հանրաճանաչ էր և շատ ժամանակ էր այնտեղ անցկացնում: Ֆրանսիական հողում էլ նա թաղվեց:

Նրա մահվան օրը՝ նոյեմբերի 24-ին, Մոսկվայի համերգային կյանքում հնչում էր Դենիսովի, նրա բարեկամներ Բուլեզի, Քսենակիսի և նրա աշակերտների երաժշտությունը: Նկատի ունենք երաժիշտներ, որոնք դաստիարակվել են նրա երաժշտությամբ՝ դաշնակահար Միխայիլ Դուբովը սախմանիկնոյան դահլիճում կատարեց «Ռուսաստան-Ֆրանսիա» մենահամերգը: Ժամանակակից երաժշտության համույթը, որը ստեղծվել է Էդիսոն Դենիսովի անմիջական մասնակցությամբ,

կոմպոզիտորների շանը հանդես եկավ «Մոսկովյան աշուն» փառատոնի շրջանակներում: Առաջին անգամ հնչեցին կոմպոզիտորի դաշնամուրային երեք նախերգանքները: Երաժիշտները հրաժեշտ տվեցին իրենց ուսուցչին:

Հ. Ն.

ԱԶԳ

Մարզական

ԵՎՐԱԳԱՎԱԹՆԵՐ

Գերմանական «Շալկեն» զգալի կորուստներ է կրում ՈՒԵՖԱ-ի մրցաշարում

Անգլիացիների եւ ֆրանսիացիների հերթական «ճակատամարտը» ավարտվեց հյուրընկալների հաղթանակով

ՀՐԱՅՐ ՆԱԶԱՐՅԱՆ

Կայացան ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի խաղարկության 1/8 եզրափակիչի պատասխան հանդիպումները: Այս փուլում անհաջող հանդես եկան գերմանական ակումբները, որոնցից երկուսը դուրս մնացին հետագա պայքարից: «Շալկե-04»-ը մինչեւ հանդիպման վերջին րոպեները փորձում էր սեփական ֆուտբոլասերների համբերությունը: Բելգիական «Բրյուգեի» հետ հանդիպման 90-րդ րոպեին գերմանացիները առջեւում էին 1-0 հաշվով: Բելգիացի ֆուտբոլիստները փորձում էին խփել պատասխան «փրկիչ» գոլը, որը հնարավորություն կտար նրանց շարունակել մրցապայքարը, քանի որ նոյեմբերի 20-ին սեփական խաղադաշտում «Բրյուգեն» հաղթել էր 2-1 հաշվով: Բելգիացիների ճնշման հետեւանքով գերմանացի ֆուտբոլիստների նյարդերը աստիճանաբար սկսեցին տեղի տալ: Դրությունը փրկեց Յուրի Մյուլլերը, որը երկրորդ գոլի հեղինակ դառնալով հակառակորդին զրկեց դեռեւս փայլփլող հույսից:

Մոսկվայի «Սպարտակի» առջեւ ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի խաղարկությունում արգելափակոց հիշեցրած «Համբուրգի» ֆուտբոլիստները անկարող էին գեներ վայր դնել վերջերս փոխարինեն հանդես եկող «Մոնակոյի» դեմ: Գերմանացի ֆուտբոլիստները այդպես էլ չկարողացան ֆրանսիացիների առաջարկած արագընթաց, տեխնիկապես գրագետ խաղին եւ զիջեցին 0-2 հաշվով: «Համբուրգի» նախագահ, նախկին նշանավոր ֆուտբոլիստ Ուվե Զեելերը այժմ բավականին դժվար մի կացության մեջ է, քանի որ նրա ակումբի ֆուտբոլիստները այդպես էլ չկարողացան գտնել «Մոնակոյի» դարպասի «բանալին» եւ երկու հանդիպումների արդյունքով պարտվեցին 0-5 հաշվով:

«Կարլսրուեն» Կոպենհագենում հաղթել էր 3-1 հաշվով եւ թվում էր խնդիրներ չպետք է ունենա պատասխան խաղում: Այդ հարցը, սակայն, այդ տեսանկյունից էին դիտում դանիացիները: «Համբուրգի» միակ կոտրում գտնելու հիմնական կազմակերպիչ Տոմաս Հյասլերի բացակայությունն էր: Սակայն, երբ ինքնավստահ գերմանացիների վրա թափվեց հյուրընկալողության օրենքներին մասին գաղափար իսկ չունե-

ցող «ամենածանր» հյուրերի դերն այլեւս. Նրանք չկարողացան դիմակայել «փարիզցին» 40 րոպեների ընթացքում դանիացիները հինգ գոլ խփեցին եւ ակնդեցին գեր-

գավաթակիր «Բոավիշտային»: Պորտուգալացիները, չնայած առաջին խաղում 1-5 հաշվով կրած ջախջախիչ պարտությանը, գնում էին վճռական եւ ձգտում էին հաղթել

մանացիներին հիշել 1990 թ. աշունը, երբ «Բրոնդբյուն» «Եռ կրասի» նմանվելով երկու գերմանական ակումբների «Այնտրախտին» (5-0) եւ «Բայերին» (3-0):

Իտալական կառուցվածքը պահպանել այս մրցաշարում հանդես եկող իր երկու ակումբները «Վալենսիան» եւ «Տեներիֆեն» չեն փայլում ազգային առաջնությունում, սակայն, երբ գործը հասնում է եվրագավաթներին խաղացողներին կարողանում են հանդուրժել, հաջող ելույթներ ունենալ: Ստամբուլում կայացած «Բեշիկթաշի» հետ մրցախաղում «Վալենսիան» նույն ստիպված խաղալ դաշտի կենտրոնում (2-2) եւ առաջին խաղում տարած հաղթանակի շնորհիվ (3-1) շարունակեց ճանապարհը:

Ռոտերդամում «Տեներիֆեի» խաղը հաջողության դարձավ «Ֆեյենորդի» համար: Միայն բաց թողնված երկու գոլից հետո, հոլանդացիները զգացին թե ինչ է տեղի ունենում խաղադաշտում, սակայն արդեն ուշ էր: «Տեներիֆեն» 4-2 հաշվով զգալիորեն հաղթանակ տոնեց: Հետաքրքիր է, որ մրցակիցներից առաջին հանդիպման ժամանակ խաղի հաշիվը չէր բացվել:

Իսպանիայի վերջին հույսը ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի խաղարկությունում Միլանի «Ինտերն» հյուրընկալվելով 2-0 հաշվով հաղթեց պորտուգալական «Բոավիշտային»: Պորտուգալացիները, չնայած առաջին խաղում 1-5 հաշվով կրած ջախջախիչ պարտությանը, գնում էին վճռական եւ ձգտում էին հաղթել

անփառունակ խաղացողներին: Բայց «Ինտերը», այնուամենայնիվ ուժեղ էր, ինչն էլ արտացոլեց երկու խաղի արդյունքով:

Եվրոպական գավաթային մրցաշարերում 21 անգամ էին հանդիպել ֆրանսիական եւ անգլիական ակումբները: Ֆրանսիացիները խնդիր հաղթելիս ընդամենը երկու հաղթանակ էին գրանցել: Անգլիական ակումբի հերթական փորձ դարձավ Ֆրանսիայի «Մեց» ակումբը «Նյուքասլ Յունայթեդի» կողմից բնական հարձակվող Ֆաուստինո Ասպրիլյան երկու գոլի հեղինակ դարձավ եւ անգլիացիները հաղթեցին 2-0: Ի դեպ, թիմերի առաջին մրցախաղում (1-1) հենց Ասպրիլյան էր դարձել անգլիացիների միակ գոլի հեղինակը, վաստակելով եւ տանել տալ խաղից II ժ տուգանային հարվածը:

Բելգիական «Անդերլեխտը», որը երկու շաբաթ առաջ 0-0 հաշվով էր խաղացել հյուրընկալվելով շվեդական «Հելսինբորգի» հետ, սեփական խաղադաշտում ի վերջո կոտրեց հյուրերի դիմադրությունը, հաղթելով 1-0:

Այսպիսով, եվրոպական ակումբները այս մրցաշրջանում ավարտեցին ելույթները ՈՒԵՖԱ-ի մրցաշարում: Քառորդ եզրափակիչի փուլի հանդիպումները կկայանան գարնանը:

ՇԱԽՄԱՏ

Առաջին մրցանակի երեք հավակնորդները

Թբիլիսիում անցկացվող շախմատի միջազգային մրցաշարի վերջին տուրից առաջ երեք մասնակիցներ՝ երեւանցի Արամ Նաղանյանը, թբիլիսցիներ Գեորգի Բագատուրովը եւ Միխայիլ Ուլիբինը? — 12 հնարավորից վաստակելով 9-ական միավոր, գլխավորում են աղյուսակը:

Նախավերջին տուրում Նաղանյանը ոչ-ոքի խաղաց Խուրցիձեի հետ, եւ Բագատուրովն ու Ուլիբինը, որոնք կե-

սական միավորով էին ետ մնում Արցախից, հաղթելով համապատասխանաբար Լոբժանիձեին եւ Հայրապետյանին, հասան առաջատարին: Երեւանցի Վարդան Գրիգորյանը պարտություն մասնեց Արզեւյանի ներկայացուցիչ Բաբաեւին:

Եզրափակիչ տուրում Նաղանյանը խաղալու է Հայրապետյանի, Բագատուրովը Ծերեթելիի, Ուլիբինը Ճղավերաձեի հետ: Վ. Հ.

Հայ մասնագետները կմասնակցեն ծանրամարտի միջազգային ֆեդերացիայի համաժողովին

Սպորտվարչության լրատվական ծառայությունից հայտնեցին, որ դեկտեմբերի 9-12-ը Աթենքում կայանալիք ծանրամարտի միջազգային ֆեդերացիայի հաշվետու-ընտրական համաժողովին կմասնակցի հանրապետական ծանրամարտի ֆեդերացիայի գլխավոր քարտուղար, սպորտվարչության ծանրամարտի պատասխանատու մասնագետ Հենրիկ Գրիգորյանը: Նա մարզաձեւի հանրապետական ֆեդերացիայի եւ ՀԱՕԿ-ի կողմից առաջադրվել է միջազգային ֆեդերացիայի տեխնիկական համաժողովի նախագահության թեկնածու: Հայաստանի ֆիզիկական կուլտուրայի ինստիտուտի ըմբշամարտի, սուսերամարտի եւ բռնցքամարտի ամբիոնի վարիչ, դոցենտ Գալուստ Ազիզյանը կմասնակցի գիտահետազոտական եւ մեթոդական համաժողովի ընտրություններին: Համաժողովի աշխատանքներին կմասնակցի նաեւ ծանրամարտի Հայաստանի երիտասարդական հավաքականի ավագ մարզիչ Ռոբերտ Հովհաննիսյանը:

Ռենձյուի միջազգային ֆեդերացիան Հայաստանին երկու տեղ է հատկացրել

ԵՐԵՎԱՆ, 4 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Դեկտեմբերի 20-ին Ստոկհոլմում կմեկնարկի ռենձյուի (ճապոնական շախի) եվրոպայի առաջնությունը, որին պետք է մասնակցեն նաեւ Հայաստանի երկու ներկայացուցիչներ:

ՀՀ ռենձյուի ֆեդերացիայի նախագահ Ալբերտ Պողոսյանն Արմենպրեսի թղթակցին ասաց, որ սովորաբար ամեն երկիր իրավունք ունի նման մրցաշարերին ներկայացնել միայն մեկ մարզիկ, բացի մի քանի երկրներից, այդ թվում եւ Հայաստանը, որոնց երկուական տեղ է հատկացված:

Նախատեսվում է, որ Ստոկհոլմ կմեկնեն Ալբերտ Պողոսյանը եւ Արմեն Ստեփանյանը, որոնք Հայաստանի վերջին առաջնությունում գրավել են համապատասխանաբար առաջին եւ երկրորդ տեղերը:

Հայաստանի թենիսիստների համար մրցաշրջանը կսկսվի հունվարին

ԵՐԵՎԱՆ, 4 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հայաստանի թենիսի ֆեդերացիայում Արմենպրեսի թղթակցին հաղորդեցին, որ 1997 թվականի մրցաշրջանը Հայաստանի թենիսիստների համար սկսվելու է անսովոր շուտ՝ հունվարին, քանզի թենիսի միջազգային ֆեդերացիայի որոշմամբ այս անգամ Դեյվիսի գավաթի եվրոաֆրիկյան գոտու նախնական մրցաշարը անցկացվելու է այդ ամսին Սենեգալում:

Ասենք, որ անցյալ տարի Երեւան այցելած թենիսի միջազգային ֆեդերացիայի ներկայացուցիչ Դեյվիդ Մոլլոյը բարձր է գնահատել Հայաստանում մարզաձեւի զարգացման ուղղությամբ տարվող աշխատանքը եւ բացառված չէ, որ միջազգային ֆեդերացիան (ԻԹՖ) կարող է մեծացնել Հայաստանի թենիսի ֆեդերացիային ցուցաբերվող օգնությունը: Ի դեպ, նախատեսված է, որ այս տարի Երեւան կայցելի ԻԹՖ-ի մեկ այլ բարձրաստիճան ներկայացուցիչ:

Ուկրաինացիներն աշխարհի առաջնության հայտնությունն են

ԱՊՀ երկու երկրների՝ Ռուսաստանի եւ Ուկրաինայի հավաքականները դուրս եկան Իսպանիայում անցկացվող մինի ֆուտբոլի աշխարհի 3-րդ առաջնության կիսաեզրափակիչ: Նույնիսկ հաջողության հասան եւ բրազիլացիները, որոնք խաղաց եզրափակիչ ենթախմբի վերջին խաղում 5-1 հաշվով պարտության մատնեցին հոլանդացիներին եւ գրավեցին առաջին տեղը: Ուկրաինացիներին պայքարը շարունակելու համար հարկավոր էր հաղթել բազմակեռին գործող մրցակցի Ռուսաստանի հավաքականին: Ռուսաստանի ընտրանին, որը դարձել մրցաշարի հայտնությունը, շարունակեց հաղթարշավը եւ այս հանդիպումը եւս «Անկեց» կարմիր-դեղին գույներով: Ուկրաինացիները զիջեցին 3-5 հաշվով, իսկ ուկրաինացիներին առջեւում ավելի պատասխանատու մրցամարտ է սպասվում:

Առաջատարներին «կանաչները» չեն հետաքրքրում

Միջնորդների օլիմպիական մարզահրապարակ մեկնարկեց ամենամեծ մրցանակային հիմնադրամով (6 մլն դոլար) թենիսի ամենամյա մրցաշարը: Այն անցկացվում է ամեն տարի եւ որպես կանոն մասնակցում են ընդգրկված մրցանակի 16 ուժեղագույն թենիսիստները: Այս տարի աշխարհի թիվ 1 ռակետ Փիթ Սամփրասը հրաժարվել է մասնակցել մրցաշարին: Սամփրասի օրինակին հետեւած Թոդ Մարտինը եւ Մայքլ Չանգի բացակայության պայմաններում Տիմ Հենմանը, Թոմաս Էնքվիստը եւ Յակով Հլասեկը լավ հնարավորություն են ստացել դրսեւորել ավելացնել իրենց բանկային հաշիվները, քանի որ միայն Խենջյան մրցաշարի բոլոր մասնակիցները բավականին բարձր կխաղ հասցնեն: Հաղթողին բաժին կհասնի 1,5 մլն դոլար, իսկ հատուկ եզրափակչի մասնակիցը կստանա 250 հազար դոլար: Առաջին արդեն

հաղթանակում յուրաքանչյուր թենիսիստ կպարգեւատրվի 100 հազար դոլարով:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Հոլանդիա. Ռոմմը գերազանցեց բոլորին

Աշխարհի օլիմպիական խաղերին մասնակցած լավագույն ծիավորները հանդես եկան Հոլանդիայում անցկացված մրցաշարում: Բոլորին չէր, որ հաջողվեց մրցաշարածրությունը անցնել «մաքուր շրջան» գնահատականով: Բերլ Ռոմմը բոլորից հաջող հաղթահարեց արգելքները, ստացավ ամենաբարձր գնահատականները եւ արժանացավ մարզաշերների ծափողջույններին:

Մալթացիները նախընտրում են ֆուտբոլը եւ ձիարշավները

Մալթայի ֆուտբոլը դեռեւս առաջատար դիրքերի չի հավակնում աշխարհում: Սակայն, այսօր այն իր երկրում ամենանախնդրական եւ ամենաբեղմնավոր մեր վայելող մարզաձեւն է: Վերջին երեք տարիներին Մալթայի ոստիկանությունը ոչ մի արձակս միջադեպ չի արձանագրել մարզադաշտերում: Մարզասերները եւ ֆուտբոլիստները նորմալ վարվածքի են դաստիարակում: Հավանաբար դրախտային բնությունը եւ հանգիստ հունով ընթացող կյանքը դրական ազդեցություն են ունենում այստեղ ապրող մարդկանց հոգեբանության վրա: Իսկ երկու ամենասիրված մարզաձեւերը՝ ֆուտբոլը եւ ձիարշավները մարդկանց մեջ ագրեսիա չեն առաջացնում:

Մոնկեր. Երիտասարդը հաղթեց փորձառուին

Մոնկերի (թիկնամարտի տարատեսակ) եվրոպական լիգայի եզրափակիչում հանդիպեցին Կեն Դոգերթին եւ Ջեֆ Դեյվիսը: 26-ամյա Դոգերթին նոր է սկսում վերելքը մարզական օլիմպոս, մինչդեռ 38-ամյա Դեյվիսը հասցրել է դառնալ աշխարհի 5-ակի չեմպիոն եւ եվրալիգայի հաղթող: Հանդիպման վճռական պահերին երիտասարդ Դոգերթին չերկնչեց եւ փորձառու մրցակցից դիմադրել զրկելով շահեց մրցամարտը:

Ֆուտբոլի յուրօրինակ մարզադաշտ ԱՄՆ-ում

ԱՄՆ-ում եվրոպական ֆուտբոլի հասակ մարզադաշտը է բացվել միայն... տեւական աղջիկների համար: Կառուցողները արդյոք մարզաքաղաքի ամենահին գոտու վրա մրցաշարի հաղթող դառնալ կամ կրթական ֆուտբոլ նրանց մասնագիտությունը՝ արդյունքի հարց է, սակայն արդեն այսօր այդ յուրօրինակ դաշտը, որտեղ նրանք դարձրել են բարձրակարգ մասնագետների դեմքերով, կարող է հասնել տեղ գրավել մարզադաշտերի շարքում: Դժվար է հավատալ, թե սարքեր մարզաձեւերից խիստ հաճախակի ֆուտբոլն են ընտրել աղջիկները, հարցի որ բնատրության օգտին գուցե կանանցի փաստարկ է բերվում. «Ինձ դուր է գալիս, ես այն սիրում եմ»: Հ. Ն.

@rminco
Global Telecommunications

Ձեր միացումը ԻՆՏԵՐՆԵՏ-ին

- Համաշխարհային էլեկտրոնային փոստ
- Անսահմանափակ մուտք ԻՆՏԵՐՆԵՏ
- Միացում հեռախոսով և հատկացված գծերով
- Համաշխարհային ցանց WWW էջերի դիզայն և տեղադրում
- Համակարգերի ինտեգրացում
- Համակարգչային համալիրների նախագծում

NEW — **Արբանյակային հեռուստաալիքների ընդունման անհատական համակարգեր**

Հեռ. +(374-2) 526326
http://www.arminco.com
E-Mail: support@arminco.com

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆԸ ՎԱՃԱՌՈՒՄ Է
ֆիննական A-4 ֆորմատի թուղթ (KYMLUX)
1 տուփը՝ 50[illegible] հատ, 2,5 կգ (80 գ/քառ. մ):
Գինը՝ 2400 դրամ, կանխիկ կամ փոխանցումով:
Հեռ. 23-71-76, 28-91-19

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է
Սառնարան-ցուցափեղկ, կենտ. ցանցկեն ցուցափեղկ խանութի համար:
Հեռ. 52-16-87:

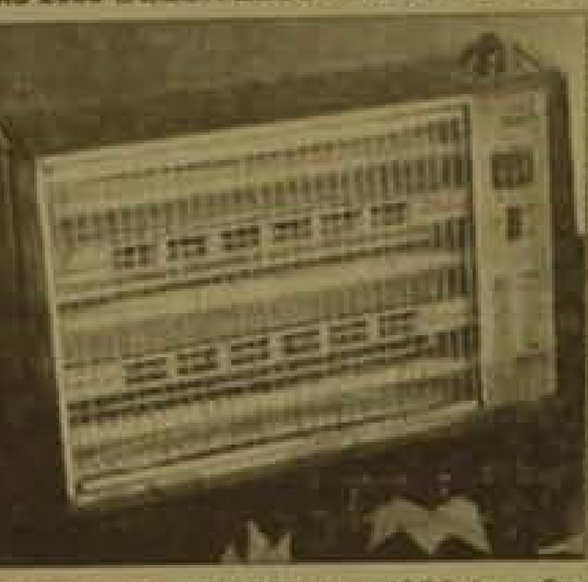

KUMTEL

Հզորություն	3x650 վտ = 1950 վտ + 5%
Լարում	220 վ ± 10 %
Քաշը	4,8 կգ
Չափերը	575 մմ x 200 մմ x 415 մմ

GALERI MUZAFFER ՖԻՐՄԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆՈՒՄ Է

«ԿՈՒՄՏԵԼ»
ֆիրմայի արտադրության «ԴԵԼՅՈՒՔՍ» էլեկտրական տաքացուցիչը նաև կարգավորում է սենյակի խոնավությունը, իսկ օդամղիչ սիստեմը արագացնում է ջերմության հաղորդումը:

Ցանկացողները կարող են օգտվել այս բավականին զեղչ գներով հյուրանոցից:

Թուրքիա, Ռիզե, Կազզիմ Կարաբեքիր փողոց
Հեռ. (0464) 217 13 62, 217 28 92
Ֆաքս (0464) 217 28 92

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
Վարձով տրվում է ավտոտնակ Ֆիրդուսի փողոցի հարևանությամբ:
Հեռ. 581841, 524011

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
Նորքի IV-րդ զ.-ի 2 սենյականոց բնակարանը փոխանակում եմ 3 սենյականոցի հետ կամ վաճառում:
ՀԵՌ. 64-02-21

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է
չորս սենյականոց բնակարան 120 քմ ընդհանուր մակերեսով, քարե շենքի 1-ին հարկում (Մերգելյանի անվան ինստիտուտի մոտ):
Զանգահարել 22-88-67

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է
Առանձնատուն, 80 քառ. մ նկուղ-ավտոտնակով և երկու բնակելի հարկով (առանց ներքին հարդարանքի), «Զվարթնոց» կինոթատրոնի մոտակայքում (Մոնումենտ): Կա նաև մրգատու ծառերով փոքրիկ այգի:
Զանգահարել
27 22 57 ժամը 10-16, 58 33 26 ժամը 18-23

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է
2 սենյականոց բնակարան 5 հարկանի քարե շենքի 1-ին հարկում, Դեմիրճյան 17 շենք:
Հեռախոսներ՝ 58-18-41, 52-30-56

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է
3 սենյականոց բնակարան, ավտոտնակով, Արայական փողոցում:
ՀԵՌԱԽՈՍՆԵՐ՝ 25-11-87, 58-18-41

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է
4 սենյականոց բնակարան (ընդհ. մակ.՝ 95 քմ, բնակմակերեսը՝ 65 քմ) քարե շենքի 4-րդ հարկում, ունի վերնահարկ (45 քմ) Ընդհանուր մակ.՝ 140 քմ, Աջափնյակում (Հանրապետական հիվանդանոցի մոտ):
Հեռախոսներ՝ 34-25-86 տուն, 58-18-41 աշխ (ժ 13^{00}-18^{00})

FREE!
BIBLE STUDY COURSE
available in English or Russian. Study the Bible for yourself. Christ will soon return and begin His Kingdom here on earth; if we understand the true Gospel, we can look forward to eternal life in this Kingdom, and also have joy and peace now. Write:
Christadelphians, PO Box 1903 Vilnius 2012 LITHUANIA
or PO Box 544 London SE27 OUL England

Աստվածաշնչի
անվճար ուսումնական դասընթացներ
Ձեզ հնարավորություն է ընձեռվում ինքնուրույն ուսումնասիրել Աստվածաշունչը: Քրիստոսը վերադառնալու է շուտով և Իր Թագավորությունն է հիմնելու այստեղ երկրի վրա: Երբ մենք ճիշտ հասկանանք Աստվածաշունչը, ապա կարող ենք հուսալ այդ Թագավորության մեջ հավիտենական կյանք ունենալու, իսկ այժմ երջանիկ ու խաղաղ ապրելու: Գրեք մեզ
Христадельфиане, А/Я 1903 Вильнюс 2012 ЛИТВА
կամ Christadelphians, PO Box 544 London SE 27 OUL, ENGLAND

ՍԱԹԻ-ՀԱՅԱՍՏԱՆ
SATI-ARMENIA

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԲԵՌՆԱՓՈԽԱԴՐՈՒՄՆԵՐ
երկրագնդի ցանկացած երկրից Հայաստան և հակառակ ուղղությամբ

- Մասնավորապես Իրան և Իրանի տարանցիկ ճանապարհներով Միացյալ Արաբական Էմիրություններ, Սիրիա, Թուրքիա, Թուրքմենստան, Տաջիկստան, Ղազախստան, Հնդկաստան և Չինաստան:
- Առաքման համար անհրաժեշտ բոլոր փաստաթղթերի պատրաստում:

Հասցեն՝ Երևան, Սեբաստիա Մաշտոցի պող. 21
Հեռ. 53-11-20, 53-10-22
AT&T հեռ./ֆաքս 151383

«ԱՅԱՔՍ»
ՖԻՐՄԱՆ ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ Է ՁԵԶ
կատարել անմոռանալի ճանապարհորդություն
ԻՏԱԼԻԱ
ամանորյա նոր ծրագրով:
Ուղևորության տևողությունը 8 օր, դեկտեմբերի 28-ից հունվարի 5-ը:
Այցելության քաղաքները՝
ՀՌՈՄ, ՌԻՄԻՆԻ, ՎԵՆԵՏԻԿ, ՖԼՈՐԵՆՑԻԱ, ՍԱՆ-ՄԱՐԻՆՈ

- Էքսկուրսիոն բազմազան և հետաքրքիր ծրագիր:
- Հարմարավետ հյուրանոցներ, սնունդը՝ օրը երկու անգամ:
- Փաստաթղթերի ընդունումը մինչև դեկտեմբերի 8-ը:
- Դիմեք մեզ և Ձեր երազանքը մենք կիրականացնենք:

ԵՐԵՎԱՆ, ՊՈՒՇԿԻՆԻ Փ. 43/ա ՀԵՌ. 538845, 531615

1997 Թ. ՊԱՏԻ ՄԵԾԱԴԻՐ ՕՐԱՑՈՒՅՑ

ԼԱՎԱԳՈՒՅՆ ՆՎԵՐԸ ՁԵՐ ԲԱՐԵԿԱՄԻՆ

ԿԱՐՈՂ ԵՔ ՁԵՌՔ ԲԵՐԵԼ ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔԻ ԹԻՎ 1, 2 ԳՐԱԽԱՆՈՒԹՆԵՐՈՒՄ, «ՆՈՐՔ», «ԼՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ» ԳՐԱՏՆԵՐՈՒՄ

«ՍՓՅՈՒՌ» ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ – ԱՆՎՃԱՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ ԳՈՐԾՈՂ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՌԱՋԱՐԿԻ ԵՎ ՊԱՀԱՆՋԱՐԿԻ ՄԱՍԻՆ ՀԵՌԱԽՈՍՈՎ 589167, 581351

[illegible] Երևան-23, Արշակունյաց 2 [illegible] Տպաքանակ 4000 [illegible] 4. 12. 1996 Գինը 75 դրամ